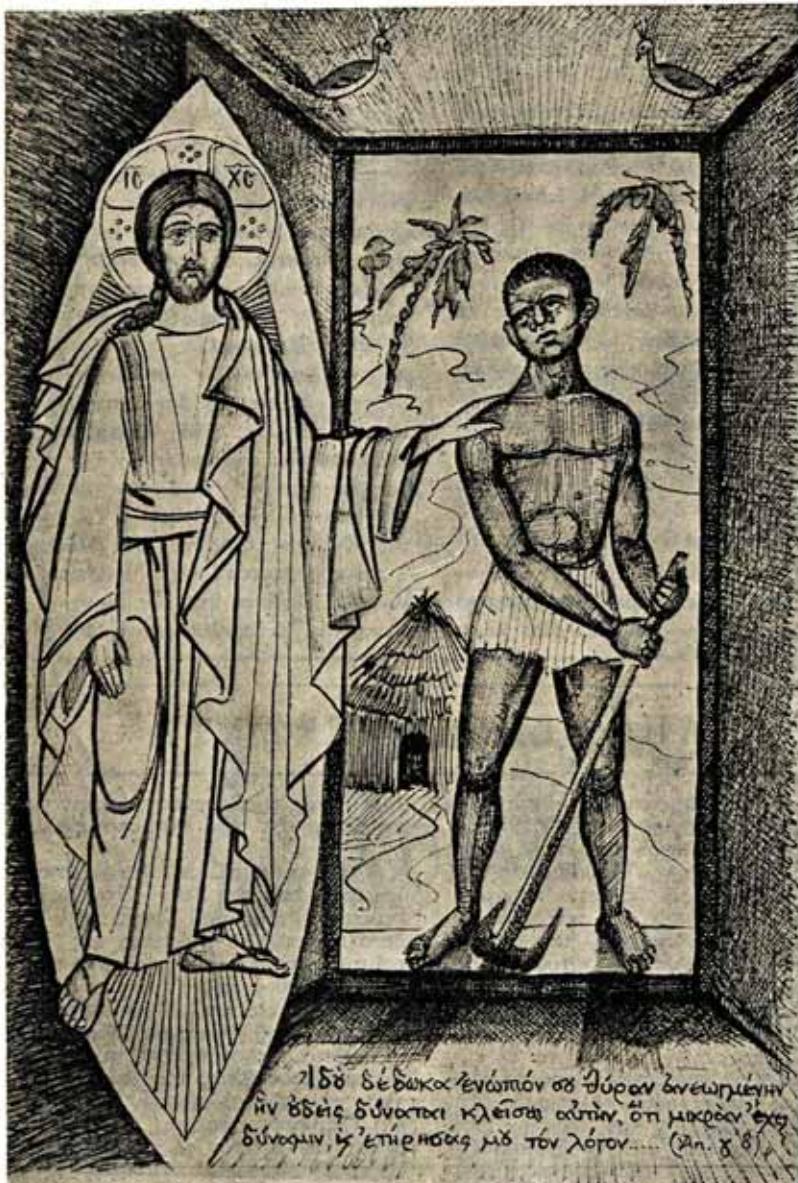

Πορευθέντες

μαθητεύσατε πάντα τα' ἔδυντ (Ματθ. κκ. 19)

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ "ΠΟΡΕΥΘΕΝΤΕΣ"

"Ο Δύτης εἰς τὴν Οὐρουσίου Εκκλησίαν
Σύνθεσις: Απ. Φιλίππου.

ΖΑΝΟΙΞΙΣ 1962

ΕΤΟΣ Δ' ΤΕΥΧΟΣ 13

Ειδήσεις	α. 2
Πατριαρχική Έπιστολή	> 3
Διακ. Ἀναστασίου Γιαννουλάτου: Τό ρῆγος τῆς Προηγιασμένης	> 4
'Ιερομ. Θεοδ. Νανκυάμα: 'Από τὸν ἄγρό τοῦ θερισμοῦ (ἐπιστολή)	> 6
Ἐναγγέλου Φωτιάδη: Οἱ ἀπόστολοι τῶν Σλαύ- ων	> 7
'Αρχιμ. Χρυσοστόμου Παπασαραντοπούλου: Συνθῆκαι ζωῆς καὶ 'Εκκλησιαστικῆ κατά- στασις εἰς τὴν Μη- τρόπολιν Ειρηνουπό- λεως	> 8
Ἐνθυμίου Στύλιου: Ιε- ραποστολικαὶ ἀποχή- σεις τοῦ Τριψίδου	> 10
'Αρχιμ. Νεκταρίου Χα- τζημιχάλη: 'Ορθόδο- ξος μοναχισμός καὶ 'Εξωτερική Ιεραπο- στολή	> 12

**ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ
ΖΥΜΩΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗΝ**
(Κατά τὸ τελευταῖον τρίμηνον τοῦ 1961)

* 'Εντὸς τοῦ 1962 τὰ ἀφρικανικὰ ἔθνη θὰ ἀποτελοῦν τὸ ἐν τοῖσι τῶν μελῶν τοῦ 'Οργανισμοῦ 'Ηνωμ. 'Εθνῶν.

* Η Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Ο.Η.Ε. ἐκάλεσε τὴν Πορτογαλλίαν νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὰς καταπέσεις ἐναντίον τοῦ λαοῦ τῆς 'Αγκόλα καὶ νὰ λάβῃ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα, διὰ νὰ ἔξασφαλίσῃ εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιαθέσεως καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας. 'Η ἀπόφασις ἐλήφθη διὰ ψήφων 92 ἔναντι 2, τῆς Ν. 'Αφρικῆς καὶ τῆς 'Ισπανίας, ἐνῷ ἡ Γαλλία ἀπέσχε. 'Η ἀντιπροσωπεία τῆς Πορτογαλλίας κατέστησε σαφὲς ὅτι η Κυβερνητική Συλαζάρ θὰ ἀγνοήσῃ πᾶσαν ἀπόφασιν τῆς Διεθνοῦς 'Οργανώσεως, μὲ τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι οὐδεμίαν ἔχει αὐτῇ ἀρμοδιότητα ἐπὶ τοῦ προθλήματος. Τὴν δὲ ἔγκριθεῖσαν ὑπὸ τῆς συντοπικῆς πλειοψηφίας πρότασιν ἔχαρακτήσισεν ὡς παρατλανητικήν. Αἱ καταπέσεις συνεχίζονται εἰς τὴν πορτογαλλικήν ἀποκλίνων καὶ η κατάστασις ἐπιδεινοῦνται φαγδίων.

* Ο αὐτοχράτωρ τῆς Αιθιοπίας Χαῖλε Σέλασιέ ἀνηνούχει διὰ τὴν διαμορφωμένην ἀνάπτυξιν μᾶς δημοκρατικῆς Σομαλίας μὲ σοσιαλιστικὰς ἀποκλίσεις. Άλαν συντόμως τὸ ήμισυ τοῦ ἑδάφους τῆς Αιθιοπίας θὰ ενδίσκεται ἐντὸς μᾶς λαβίδος, τὴν ὁποίαν ἀπο-

τελοῦν ἡ Σομαλία καὶ ἡ Κένυα. 'Η παλαιὰ αὐτοχρατοσοια τῆς Αιθιοπίας ἔχει πληθυσμὸν 20.000.000, κατὰ πολὺ μεγαλύτερον καὶ τῶν δύο γειτόνων της, καὶ εἶναι εἰς θέσιν νὰ διατηρήσῃ τὴν σημερινὴν ἔδαφικήν της ὑπόστασιν, ἐὰν ἀνακαινισθῇ ἐσωτερικῶς.

Εἰς τὴν Αιθιοπίαν εὑρίσκονται ἀντιπροσωπεῖαι τῆς Σοδιετικῆς 'Ενώσεως, τῆς Τσεχοσολοβακίας, τῆς Ρουμανίας, τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Βουλγαρίας ἐξ 100 περίπου μελῶν.

* Εἰς τὴν Σομαλίαν, τὴν ὁποίαν ἀποτελοῦν ἡ ἀγγλικὴ καὶ ἡ πρώην Ιταλικὴ ἀποκλίσι, ἔχουν ἀναπτυχθῆ δημοκρατικαὶ δυνάμεις ισχυραὶ καὶ ικαναὶ, ἐνισχυόμεναι ὑπὸ τῶν Βρεττανῶν. 'Ως φαίνεται προσαθοῦν νὰ δημιουργήσουν εἰς τὰ σύνορα τῆς Αιθιοπίας μίαν δύναμιν ἔχοντας πρὸς τὸ καθεστὼς αὐτῆς καὶ μάλιστα ἐπεκτατικήν, μὲ διατυπωμένας ηδη ἔδαφικὰς διεκδικήσεις ἐπὶ αἰθιοπικὸν ἑδάφον. ('Εφ. εΝέας, 5-12-61). Εἰς τὴν Σομαλίαν εὑρίσκονται ἀντιπροσωπεῖαι τῆς Σοδιετικῆς 'Ενώσεως, τῆς Τσεχοσολοβακίας, τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Κίνας, ἥτοι 50 ἄτομα ἐν συνόλῳ («Εθνικὸς Κῆφυς», 7-1-62).

* Εἰς τὴν Κένυαν ὑπάρχει μία συγχρονισμένη δημοκρατία μὲ σοσιαλιστικὰς ἀποκλίσεις. 'Ωρισμένοι πολιτικοὶ κύκλοι

τῆς Κένυα ἔχουν διατυπώσει σαφεῖς ἔδαφικὰς διεκδικήσεις εἰς βάρος τῆς Αιθιοπίας.

* 'Η Αίγυπτος αἰσθάνεται βαθύτατα τὴν ἔλλειψιν κοινοβουλευτικῶν ἐλευθεριῶν.

* Εἰς τὸ Σουδάν σημειοῦνται σταθερούς κίνησις ἐπιστροφῆς εἰς τὸν δημοκρατικοὺς θεσμοὺς. 'Η στρατιωτικὴ «Χούντα», ποὺ κυβερνᾷ τὴν χώραν ὑπὸ τὸν στρατάρχην 'Αμπούντ, εἶναι πρόγραμματι ἀποφασισμένη νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν λειτουργίαν ἐνδε λαϊκοῦ κοινοβουλευτικοῦ συστήματος, ἀφοῦ προηγουμένως συντελεσθοῦν ὡρισμέναι ἔξελλεισις, αἱ δπολαι θὰ κατοχυφώσουν τὴν δημαλήν μετάβασιν ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ εἰς τὸ κοινοβουλευτικὸν καθεστώς. 'Ο στρατάρχης 'Αμπούντ ἔχει καταρτίσει σχέδιον μετιάσεως εἰς τὸ κοινοβουλευτικὸν πολιτευματικόν τέσσαρας φάσεις, ἐκ τῶν δπολων η τελευταῖα θὰ εἶναι η διεξαγωγὴ λαϊκῶν ἔκλογῶν μὲ δάσιν τὸ νέον σύνταγμα τῆς χώρας, τὸ δπολον θὰ συνταχθῇ ἀπὸ εἰδικὸν σῶμα. Εἰς τὸ Σουδάν εὑρίσκονται ἀντιπροσωπεῖαι τῆς Σοδιετικῆς 'Ενώσεως, τῆς Πολωνίας, τῆς Τσεχοσολοβακίας, τῆς 'Ανατολικῆς Γερμανίας, τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῆς Κίνας ἐξ 100 περίπου μελῶν.

* Κατόπιν πολλῶν ταλαιπωριῶν, ἀφενόντου αἴματος καὶ βασανιστηρίων, μὲ τὴν ὑποστήματιν τῶν 'Ηνωμένων 'Εθνῶν καὶ τὴν συμπαραστασιν τῶν ἀφρικανικῶν αφατῶν, τὸ Κογκό ἀπέκτησε τὴν ἔθνικήν του ἐνότητα. Τὸ κράτος τῆς Κατάγκα διελύθη καὶ δόλσηρος η περιοχὴ ἀποτελεῖ πλέον ἐπαρχίαν τοῦ Κογκό, τελοῦσαν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Κεντρικῆς Κυβερνήσεως. I. Φ.

ΚΑΜΠΑΛΑ - ΟΥΓΚΑΝΤΑ, Φεβρουάριος 1962.- Διάδικτοι μικρᾶς σεμνῆς θρησκευτικῆς τελετῆς ἔγινε τὴν 23 'Ιανουαρίου η Ἐναρξις τῶν μαθημάτων εἰς τὰ σχολεῖα τοῦ ἐνταῦθα 'Ορθοδόξου 'Ιεραποστολικοῦ Κέντρου.

Τὸν σχετικὸν 'Αγιασμὸν ἐτέλεσεν δ Γεν. Διευθυντής τῶν Σχολείων τῆς African Greek Orthodox Church Παν. 'Ιερομόναχος π. Θεόδωρος Νανκυάμα παρισταμένων τοῦ 'Αφρικανοῦ 'Εκκλησα. Ἡγέτου π. Ρουθήμ Σπάρτα, τοῦ ἐνταῦθα "Ελλήνος 'Αρχιεπιστρίπτου, ἐκπροσωπούντος τὸν ἀποστολίοντα Σεβ. Μητροπολίτην κ. Νικόλαον, τῶν λοιπῶν ἐνταῦθα 'Ορθοδόξων 'Αφρικανῶν Κληρικῶν καὶ τῶν Χριστιανῶν Διδασκάλων, Μαθητῶν καὶ Μαθητριῶν 'Ορθοδόξων καὶ μῆ.

Μετά τὸν 'Αγιασμὸν δ Παν. Γεν. Διευθυντής ὀμιλήσεις ἐνθουσιωδῶς πρὸς τοὺς μαθητὰς ἔξαρες τὴν μεγάλην θρησκευτικήν, ηθικήν, ἔθνηκήν καὶ ἐκπολιτιστικήν σημασίαν τῆς παιδείας καὶ μορφώσεως. 'Επίσης ὀμιλήσεις διέλγων δ π. Σπάρ-

τας καὶ δ 'Αφρικανὸς 'Ιερεὺς καὶ περιοδέων Κατηχητής π. 'Οδαδίας, παλαιμάχος μετα τοῦ π. Σπάρτα τῆς 'Αφρικανικῆς 'Ορθοδοξίας. Τέλος ὀμιλήσειν δ 'Ελληνης 'Αρχιεπιστρίπτης διαβιβάσας τὰς πατρικάς εὐχάς τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου καὶ ἐκφράσας τὴν μεγάλην αὐτὸν χαράν, καθὼς καὶ τὴν χαράν δλων τῶν 'Ελλήνων διὰ τὴν ἐκδηλουμένην φλογερὸν δίψων τῶν Οὐγκανέζων καὶ λοιπῶν, 'Αφρικανῶν — μάλιστα δὲ τῶν 'Ορθοδόξων τοιούτων—πρὸς μόρφωσιν καὶ ἀνώτερον ἐκπολιτισμόν. Τὴν σύντομον ὀμιλίαν τοῦ καὶ τὴν δλην τελετὴν ἔκλεισε μὲ τὴν διακήρυξιν, διὰ οἰσδήποτε ὑψηλὸς πολιτισμὸς στερούμενος τῆς πρὸς Θεὸν πιστεώς καὶ εὐσεβείας, τὴν δπολων δχωρίστως ἐμπειρέχει καὶ παρέχει δ ἐλληνοχριστιανικὸς πολιτισμός, δὲν δύνανται νὰ δώσῃ τὴν ἐπιζητουμένην οὐσιώδη εύτυχίαν εἰς τὸν διάθρωπον. Τοὺς δμιλητάς διέκοπτον εἰς διά-

φορα σημεῖα τὰ παρατεταμένα χειροκροτήματα τῶν παρισταμένων.

Σημ. τὸ σχολικὸν ἔτος ἐνταῦθα ἀρχεται δπό τὴν 24ην 'Ιανουαρίου ἔκάστου ἔτους καὶ λήγει τὴν δην Δεκεμβρίου, διαιρούμενον εἰς τρία τρίμηνα χωριζόμενα μὲ διακοπάς ἐνός περίπολον μήνος.

Τὰ σχολεῖα τοῦ 'Ορθοδόξου 'Ιεραποστολικοῦ Κέντρου Καμπάλας, ίδρυθέντα ὑπὸ τοῦ π. Σπάρτα, περιλαμβάνουν δλας τὰς ἀντιστοίχους πρὸς τὰς τῶν έλληνικῶν Δημοτικῶν καὶ Γυμνασίων τόξεις, ἐν δλω δώδεκα, καὶ φέρουν τό γενικόν θνομα Chwa II Memorial College. Εἰς αὐτά φοιτοῦν περίπολο 1.000 μαθητῶν καὶ μαθήτριαι προερχόμενοι ἐκ πολλῶν τῆς 'Ανατολ. 'Αφρικῆς ἀσχετώς δόγματος ή θρησκεύματος, διδάσκουν δὲ δινώ τῶν 25 διδάσκαλοι καὶ καθηγηταί.

'Αρχ. Χ. Π.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΥΓΚΑΝΤΑ

Ιερολογιώτατε Διάκονε κύριε Ἀναστάσιε Γιαννουλάτε, Ὅπενθυνε τοῦ Ἰεραποστολικοῦ Κέντρου «Πορευθέντες», τέκνον ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὸν τῆς ἡμᾶς Μετριόπητος, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Ἰερολογιώτῃ καὶ εἰοήνη παρὰ Θεοῦ.

Ἐλάβομεν καὶ ἐν συνεδρίᾳ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἀγίας καὶ Ἰερᾶς Συνόδου ἀσμένως ἀνέγνωμεν τό τε ἀπὸ καὶ τοῦ παρελθόντος μηνὸς Νοεμβρίου γράμμα τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς Ἰερολογιώτης καὶ τὸν συνημμένον αὐτῷ συνοπτικὸν Ἀπολογισμὸν τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιφορῆς διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐξωτερικὴν Ἰεραποστολὴν τῆς Ὁργανώσεως Ὁρθοδόξου Νεολαίας «Σύνδεσμος» ἀπὸ Ὁκτωβρίου τοῦ 1958 μέχοις Αὐγούστου τοῦ λήγοντος ἔτους.

Συγχαίροντες θεομῶς τῇ Ἐπιφορῇ διὰ τὰ κατὰ τὸ ὅς ἄνω χρονικὸν διάστημα ἐπιτελεσθέντα ποδὸς προαγωγὴν τοῦ ὑπὲρ αὐτῆς ἐπιδιωκομένου Ἱεροῦ ἔργου, γνωρίζομεν τῇ ὑμετέρᾳ Ἰερολογιώτῃ διὰ τὰ ὑποβληθέντα παρεπέμφθησαν τῇ ἐπὶ τῶν Πανορθοδόξων Ζητημάτων Ἐπιφορῇ, καὶ πᾶσαν ἐν ταῖς τιμίαις προσπαθείαις ὑμῶν αἰτούμεθα ἐνίσχυσιν παρὰ Θεοῦ, εὐχόμενοι δὲ τοις ἐν ὑγείᾳ διανύσσητε τὴν Ἀγίαν Τεσσαρακοστὴν καὶ ἐν χαρᾶ ὑπαρκήσητε τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Νέου Ἔτους.

Ἡ χάρις καὶ τὸ ἅπειρον ἔλεος τοῦ Κυρίου εἴη μετ' αὐτῆς
απεξα' Δεκεμβρίου ζ'.

*Κανονικής
Πατριάρχου
σταύρος από την Ιεραποστολή*

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς δημοσιεύομεν τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφον, τὸ ὥποιον ηδόκησε νὰ μᾶς ἀποστέλῃ ἡ Α. Θ. Παναγίτης δ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. κ. ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ, διτις μετὰ πατρικῆς ἀγάπης παρακολουθεῖ τὴν παροῦσαν προσπάθειαν ἀπὸ τὰ πρῶτα αὐτῆς βῆματα. Ἐλπίζομεν διτὶ καὶ τὸ «Πορευθέντες» θὰ κατορθώσῃ νὰ διακονήσῃ εἰς τὰς ἴστορικὰς προσπαθείας τὰς ὅποιας καταβάλλει τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Κονσταντινουπόλεως διὰ τὴν ἀναζωπύρωσιν τῆς οἰκουμενικῆς συνειδήσεως καὶ τὴν συσπείρωσιν τοῦ Ὁρθοδόξου κόσμου.

Τὸ ρῆγος τῆς Προηγιασμένης

«Οἱ πιστοὶ ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων δεηθῶμεν». (Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων)

Οι θερμοί τόνοι τῆς ίκεσίας γιά τούς «κατηχουμένους», ποὺ ἀπαγγείλαμε προηγουμένως, χύθηκαν πυρωμένοι στὰ αύτιά, στὴν καρδιὰ καὶ τῇ σκέψῃ κι' ἔνα ρῆγος μὲ τύλιξε: «Λέτε ψέματα! Προσευχόσαστε ψέματα!..» μοῦ φάνηκε πώς ἐλεγε δ' ἀντίλαλός τους. «Ἄλιθεια, δὲν ἔχουμε «κατηχουμένους», ἀναλογίστηκα. «Δὲν ἐνδιαφερόμαστε νὰ ἔχουμε!... 'Η δέησίς μας ἡ ἀποψινὴ δὲν εἶναι ψυχικὸς συντονισμὸς μὲ τὴν ἀρχαία 'Εκκλησία. Κατήντησε μιὰ ἀνάμνησις ἀψυχῆ». Κάτι, σὰν πόνος, σὰν ἐνοχή, σὰν τρόμος μὲ ἔζωσε:

Μιὰ 'Εκκλησία χωρὶς κατηχουμένους ἐπὶ αἰώνες τώρα. Μιὰ 'Εκκλησία ποὺ κρατάει τὸ θησαυρὸ τῆς πίστεως γιά τὸν ἐαυτό της, χωρὶς νὰ νοιάζεται διὰ ἄλλοι λαοὶ γεννιῶνται, ἀναπτύνουν, πεθαίνουν στὸ ψέμα, — μιὰ 'Εκκλησία ἐπομένως χωρὶς τὸ αἰσθῆμα τῆς παγκοσμίου ἀγάπης καὶ δικαιοσύνης — μπορεῖ τάχα νὰ εἶναι ἀληθινὰ «'Ορθόδοξος»; ...

“Ολοι μιλοῦν καὶ γράφουν τὸν τελευταῖο καιρὸ γιά τὴν βαθύτητα τῆς ὁρθοδόξου «πνευματικότητος». Τόσο δύσκολο δῶμας εἶναι νὰ ἀντιληφθοῦμε διὰ μιὰ «πνευματικότης» διπὸ τὴν ὅποια ἀποουσιάζει τὸ οἰκουμενικὸ στοιχεῖο, δὲν εἶναι καὶ διὰγώνως γιά τὴν σωτηρία τοῦ «σύμπαντος κόσμου» εἶναι ἀνάπτηρος πνευματικότης; Διότι, ἀλήθεια, διταν μιλᾶμε γιὰ ζωὴ πνευματική, τί ἐννοοῦμε; Τί θεωροῦμε σὰν πυρῆνα τῆς ὁρθοδόξου πνευματικότητος; Τὸ «ἐν Χριστῷ ζῆν», κατὰ γενικὴ δημολογία δὲν εἶναι ἔτσι; «Οχι ἀπλῶς μιὰ γνωριμία τοῦ Χριστοῦ, δχι ἀπλῶς σύνδεσμο μὲ τὸν Χριστό, ἀδριστη φιλία μαζὶ Του. 'Αλλὰ ἐνωσι μὲ τὸν Χριστό. «Μείνατε ἐν ἐμοί, κάγω ἐν ὑμῖν» ('Ιωάν. 14'4). Τὸ ἐπίγραμμα, δὲν μαζί με τὸν Χριστό, διὰ νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀτμόσφαιράν του.

ιατικότητος, εἶναι τὸ «ζῶ δὲ οὐκέτι ἔγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός» (Γαλ. β' 20) τὸ ἀδιάκοπο «ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ζοῦμε δῶμας «ἐν τῷ Χριστῷ», εἴμαστε ἔνα μαζὶ Του, σημαίνει: σκεπτόμαστε ὅπως δὲ Ἰησοῦς, προσπαθοῦμε τούλαχιστον νὰ σκεπτώμαστε, νὰ βλέπουμε, νὰ θέλουμε καθὼς 'Εκεῖνος. Σημαίνει διὰ ἔχουμε «νοῦν Χριστοῦ» (Α' Κορινθ. β' 16), «σπλάγχνα Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Φιλ. α' 8) καὶ δῆλη δὲ ὑπαρξίς μας τείνει νὰ πάρῃ τὶς διαστάσεις τῆς ἀγάπης Του.

'Αλλά, ἀδελφοί μου, πῶς φανταζόμαστε διὰ βλέπει δὲ Ἰησοῦς; Μήπως τὸ βλέμμα Του περιορίζεται στὴν Ἀθήνα, τὴν Ἐλλάδα, τὴν Εύρωπη, στοὺς Χριστιανοὺς μονάχα; Τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἀνθρώπων τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀμερικῆς, ποὺ δὲν ἔχουν οὔτε μιὰ φορά ἀκούσει γιὰ τὸ δόνομά Του, γιὰ τὸ λυτρωτικό Του ἔργο, Τὸν ἀφήνουν ἀσυγκίνητο; «Ἀγνωσίαν Θεοῦ τινες ἔχουσιν» θὰ μᾶς φώναζε δὲ Ἀπ. Παῦλος, «πρὸς ἐντροπήν υἱῶν λέγω» (Α' Κορ. 1ε' 34). «Οταν λοιπὸν δὲ Κύριος δὲν μένῃ ἀσυγκίνητος μπροστὰ σ' αὐτὸν τὸ δρᾶμα, πῶς μποροῦμε ἐμεῖς νὰ μένουμε ἀπαθεῖς, διὰ πράγματι ζοῦμε ἐν Χριστῷ;

“Ἄσ μὴν αὐταπατώμεθα. 'Η πνευματικὴ μας ζωὴ δὲν θὰ ἀποκτήσῃ τὴν θέρμη, τὴν εὐρύτητα καὶ τὴν γνησιότητα ποὺ πρέπει, ἐὰν ἔξακολουθήσουμε νὰ βλέπουμε καὶ νὰ ζοῦμε τὸν Χριστιανισμὸ μας περιορίζοντάς τον στὰ στενὰ ὄρια τῆς κοινότητος στὴν ὅποιαν ἀνήκουμε, λησμονώντας τὸν πανανθρώπινο προορισμό του. 'Εστω κι' διὰ νὰ κοινότης αὐτὴ εἶναι δὲν μᾶς ἡ πόλις μας δὲν πατρίδα μας. Μιὰ τέτοια ὀπτικὴ γωνία δὲν μαζί ἐπιτρέπει νὰ ιδοῦμε τὸν Χριστιανισμὸ στὶς ἀληθινές του διαστάσεις. 'Η 'Εκκλησία, διπὼς ἐπαναλαμβάνουμε στὸ Πιστεύω μας, εἶναι «καθολική», ἀγκαλιάζει, ἔξ δρισμοῦ, διὸ τὸν κόσμο. Μιὰ «πνευματικότης» λοιπὸν ἀπὸ τὴν ὅποια λείπει αὐτὸν τὸ στοιχεῖο

* Κήρυγμα κατά τὴν βραδυνὴν Λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων τῆς Τετάρτης 14-3-61 εἰς τὸν Πανεπιστημιακὸν ναὸν τῶν Ἀθηνῶν (Καπνικαρέα) διὰ τοὺς μετέχοντας εἰς τὴν Κίνησιν τοῦ «Πορευθέντες». Δημοσιεύεται, δημοσίευσθαι, διὰ τὴν ἀλέχθη, διὰ νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀτμόσφαιράν του.

τῆς οἰκουμενικῆς συνειδήσεως, ἀπὸ τὴν ὅποιαν λείπει ἡ δόνησις γιὰ τὴν αὐξῆσι τοῦ «Μυστικοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ» στὶς οἰκουμενικὲς διαστάσεις, — ἐπιτρέψατέ μου νὰ σκληρύνω τὸν λόγον — νομίζω δὲ εἶναι μιὰ πνευματικότης γιὰ τὴν ὅποιαν περισσότερο θὰ ταίριαζε τὸ ἐπίθετο «πλαγιόδοξος» (ἄν δχι «κακόδοξος») παρὰ «όρθοδοξος».

Ἄσ τὸ χωνέψουμε. Χωρὶς τὸν πόνο καὶ τὴν προσπάθεια γιὰ τὴν ἐπέκτασι τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τῆς βασιλείας τῆς ἀγάπης, σ' ὅλο τὸν κόσμο, χωρὶς δηλαδὴ τὴν ιεραποστολικὴ συνείδησι, εἶναι πρόβλημα ἄν θὰ ἐπεκταθῇ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ σ' ὅλες τὶς γωνίες τοῦ προσωπικοῦ ἐσωτερικοῦ μᾶς κόσμου. Εἶναι πρόβλημα ἄν μπορῇ νὰ πραγματοποιηθῇ μιὰ βαθειά, ἐσωτερικὴ ἀναγέννησις τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων βοηθεῖ Ιδιαίτερα τὴν σκέψι καὶ τὴν προσευχὴ γιὰ τὴν Ἐξωτερικὴν ιεραποστολήν, ἀποτελεῖ τὸ πιὸ πρόσφορο κλῖμα καὶ ἔδαφος, γιὰ νὰ ἀναπτυχθῇ τὸ οἰκουμενικὸν ιεραποστολικὸν πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας μας.

Διότι : Πρῶτον. Μᾶς φέρνει σὲ μιὰ μυστική, ἐν προσευχῇ, ἐπαφὴ μὲ τὴν ζωὴν τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, μὲ τὶς λησμονημένες τάξεις τῶν «κατηχουμένων», καὶ μᾶς ἀποκαλύπτει μ' ἔνα τρόπο ἀπαλό, ἀλλὰ στὸ βάθος συνταρακτικό, τὴν ἔλλειψι (ἀκριβέστερα: τὴν ἐνοχὴν) τῆς Ἐκκλησίας μας στὴν σύγχρονη ἐποχή.

Δεύτερον. Ἡ ὅλη ἀτμόσφαιρά της πάλλει ἀπὸ τὴν αἰσθησι τῆς μετανοίας καὶ συντριβῆς ἐμπρὸς στὴ θυσία τοῦ Σταυροῦ, πρὸς τὴν ὅποια εἶναι προσανατολισμένη ὅλη ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή. Μέσα στὸ ὑποβλητικό φῶς αὐτῆς τῆς περιόδου εἶναι πιὸ εὔκολο νὰ διακρίνῃ κανεὶς τὴν παράτασι τοῦ Πάθους τοῦ Κυρίου μας.

Ἄπὸ τὸ ὑψος τοῦ Σταυροῦ Του ἀντικρύζει τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἀνθρώπων ποὺ δὲν ἔμαθαν ἀκόμη λέξι γιὰ ὅλην αὐτὴ τὴν Ιστορία τῆς Ἀγάπης καὶ τῆς Λυτρώσεως. Τὸ βλέμμα, ἔξηντλημένο, πονεμένο, πέφτει κάτω ἀναζητώντας τοὺς ἐντολοδόχους, ποὺ δὲν ἔφεραν τὸ μήνυμα. Κάτω ἀπὸ τὸ Σταυρό Του φυλάνε τώρα ὅχι οἱ στρατιῶται καὶ ἔχθροί Του, ἀλλὰ συνωστίζονται οἱ ὄπαδοί Του. Μόνο ποὺ κι' αὐτοὶ τὸ ἔχουν ρίζει στὶς φωνὲς καὶ τὰ ζάρια...

Χριστέ μας, Ἰσως ἀνήκουμε καὶ ἔμεις σ' αὐτὴ τὴν κατηγορία. Δὲν τὸ θέλουμε. Δὲν τὸ θέλουμε... Συγχώρεσέ μας, Κύριε. Ἐπίτρεψε καὶ πάλι, μερικὲς σταγόνες ἀπὸ τὸ Αἷμα Σου — τὴν ὥρα τῆς θείας Κοινωνίας ποὺ δὲν ἀκολουθήσῃ σὲ λίγο — νὰ εἰσδύσουν μέσα μας. Νὰ ἀγνίσουν τὴ σκέψι μας, τὴ βούλησι, τὸ αἰσθημά μας, γιὰ ν' ἀποτινάξουμε τὴν νωθρότητα καὶ τυπικότητά μας. Γιὰ νὰ νοιώσουμε τὸν πόνο Σου γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα δλόκληρη. Γιὰ νὰ συντονίσωμε τὴν καρδιά μας μὲ τὴν καρδιά Σου. Γιὰ νὰ ζήσουμε ἀληθινὰ «ἐν Σοί».

Διάκονος ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Γ. ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΤΟΣ

«... Ἀσφαλῶς στὴν προσπάθειά μας γιὰ τὴν δημιουργία Ὁρθοδόξου Ἐξωτερικῆς Ιεραποστολῆς θὰ χρειασθῇ νὰ παλαιγουμε σκληρὰ μὲ πολλὲς δυσκολίες. Δὲν τὰ βλέπουμε τὰ πράγματα φωμαντικά. Μὲ ρεαλισμὸ ξεκινᾶμε. Μόρο ποὺ δὲν δικός μας ρεαλισμὸς δὲν μοιάζει μὲ τὸν χοϊκὸ ἐκεῖνο «ρεαλισμὸ» τὸν πολλῶν, ποὺ δὲν λέει διὰ τὰ ὑπολογίζει, λησμονεῖ δμως τὸν «δητῶς» Ουτα». Ο δικός μας στηρίζεται «ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ».

Κάποιος εἶπε μὲ σκεπτικισμὸ δι. γιὰ νὰ δργανωθῇ Διορθόδοξος Ιεραποστολικὴ Κίνησις, πρέπει νὰ γίνη θαῦμα. Εἴμαστε σύμφωνοι. Σὰν Χριστιανοὶ δμως ἔμεις πιστεύουμε στὰ θαύματα! Κι' δσα μέχρι σήμερα μᾶς διδάσκει ἡ Ἰστορία ἀποδεικνύουν διε δὲν εἶναι πραγματικὸς ρεαλιστής ὅποιος δὲν πιστεύει στὰ θαύματα...».

Α.Γ.Γ.

(Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν πρώτην δμιλὰ ἡ δποια ἔγινε στὴν μεγάλη αἴθουσα τῆς «Ἀποστ. Διακονίας» γιὰ τοὺς φοιτητάς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Αθηνῶν τὴν 24-1-1959).

Στὰ τρία χρόνια ποὺ πέρασαν δ Θεός μᾶς ἔδωσε τὴν εὐκαιρία νὰ ψηλαφήσουμε πολλὰ θαύματα· καὶ προπαντὸς νὰ ψηλαφήσουμε τὴν παρουσία Του στὴν πορεία μας.

Usumbura, Ruanda-Urundi 20-1-62

*Αγαπητοί μου φίλοι,
χαίρετε ἐν Κυρίῳ καὶ πάλιν ἐ-
ρῶ χαίρετε!

...Ἐν πρώτοις, μήν ἀπορῆτε πώς μία μέσα σᾶς γράφω ἀπ' τὴν Ταγκανίκαν καὶ τὴν ἄλλην μέσα ἀ-
πὸ τὴν Ρουάντα — Οὐρδούντην, ἐνῷ δὲν λαμβάνετε γράμματά μου, διαν
εὑρίσκωμαι στὴν Οὐγκάντα. Καὶ ἔξ-
ηγοῦμαι: "Οταν εἶμαι στὴν Οὐγ-
κάντα ἔχω τόσες ἀσχολίες ποὺ δὲν
εὑρίσκω καιρὸν νὰ γενιματίσω!! Κι'
ἔστι, δὲν μοῦ δίδειται ἡ εὐκαιρία
ν' ἀπαντήσω καὶ στὶς ποὺ ἐπελέγου-
σες ἐπιστολές. Οἱ ἐργασίες ποὺ ἀξι-
ώνω νὰ τακτοποιήσω μόνος μου
χρειάζονται δεκαπλασίας ποὺ δυ-
νατοὺς ἀπὸ μέρα νέους καὶ νέες ἐρ-
γάτες τοῦ Εὐαγγελίου. Φαντασθῆτε
λοιπόν, ἀγαπητοί, ποὺ εὑρίσκωμαστε.

Καὶ δι' αὐτὸν μόλις θὰ ἔχωμεν
διακοπὰς τῶν σχολείων, θὰ βιασθῶ
νὰ πεταχτῶ ἑδῶ κι' ἐκεῖ, διὰ νὰ
γνωρίσω ἀπὸ κοντά τὴν Θρησκευτι-
κὴν κατάστασιν τῶν δμοχρώμων μας
εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Ἀγαπο-
λικῆς καὶ τῆς Κεντρικῆς Αφρικῆς.
Καὶ ἐπειδὴ τότε εὑρίσκεται δὲ
ἄγνωστος μεταξὺ ἀγνώστων, κι' ἔστι
εὑρίσκω καιρὸν τὰ βράδυα νὰ σᾶς
γράψω. Σημειώσατε διὰ τὴν μέρα
μὲ τὶς ζέστες κυκλῶ στὸν δρόμον
καὶ στὰ στενά, καὶ ἐκεῖ εὑρίσκω
ἀνθρώπους μανδούς καὶ λευκούς
πού, εὐτυχῶς καὶ τῶν δύο χωραμά-
των, ἀνθρώποι περιέργοι καὶ φιλο-
μαθεῖς μὲ σταματοῦν νὰ μὲ ἐρωτή-
σουν ποῖος εἶμαι καὶ ἀπὸ ποὺ ἐρ-
χομαι. Γιατὶ ποῖοι, ως ἐπὶ τὸ πλεῖ-
στον, δὲν ἔχουν δεῖ τέτοιον ἀνθρώπον
στὴν ζωήν των. Γιατὶ; Γιατί εἶμαι κι' ἔγδῳ Αφρικανός, ἀλλὰ μὲ
τὰ μαῦρα ράσα, μὲ τὸ σκληρὸν μαν-
δον καλυμματύιν περιπλατῶ χωρὶς
κόπον ἢ ἐνοχλήσεις στὸν ζεπτὸν
δρόμους τῆς Usumburas. Βέβαια
δύναμαι νὰ φούσω καὶ ἀλλοιώτικα,
ὅπως κάνων δλοι οἱ Οὐρδόδοξοι ἢ
Ρωμαιοκαθολικοί ἢ Προτεστάντες
ἴσεοις. Μὰ τί σκέπτομαι; Σκέπτομαι
διὰ δλοι ὅτι φούσωμεν ἔστι,
πότε δὲ Αφρικανός. Θὰ δῇ αὐτὸν
τίμιον μανδον ράσον, ποὺ κρύβει
στὰ φαρδειά του μανίκια τὴν τύπην
μεγάλην ἡσωχήν καὶ ζωντανήν Ἰ-
στορίαν πολλῶν αἰώνων;

*Ἐκεῖ λοιπὸν ποὺ περπατῶ,
βλέπεις ἔναν ιθαγενῆ ποὺ μόλις θὰ
σὲ δῇ σκύβει τὸ κεφάλι του καὶ σὲ

χαιρετᾶ εἴτε γαλλιστί: «bonjour,
mon père» εἴτε στὰ Swahili:
«jambo padri yangu». Ἐχ, τότε,
ἀγαπητοὶ φίλοι, λαμβάνεις καὶ σὺ
θάρρος νὰ πῆς κι' αὐτὰ ἀκόμη ποὺ
δέν θὰ ἔλεγες. Ἀμέσως ἀκολούθων
βιαστικὲς ἐρωτήσεις κι' ἀπαντήσεις
τοῦ δρόμου. «Ολο γύρα είραι ζεστά,
τὸ κεφάλι είραι ζεστόν, δ νοῦς είραι
ζεστός καὶ ἐρωτήσεις ζεστές. Τὸ είραι
δικαστής τοῦ ἐρωτώντος παγώνει μὲ τὸ
ἄκοντομα διὰ ὑπάρχει κι' Ὁρθοδο-
ξία σιδὸν κρόμον, πρᾶγμα ποὺ φαί-
νεται σάν δνειρον!!!»

*Ιδοὺ λοιπὸν ποὺ διατηρεῖς
μὲ σπρώχην νὰ ταξιδέψω ἑδῶ κι'
ἐκεῖ χωρὶς κούρασι. «Οχι νὰ προ-
ηλυτίσω τοὺς ηδη Χριστιανοὺς καὶ
νὰ τοὺς βαπτίσω, δπως λέγουν οἱ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ ΘΕΡΙΣΜΟΥ

(Μιά ἐπιστολή)

Προτεστάντες... Σκοπός μου είραι
νὰ παρουσιάσω τὸν έαυτόν μου εἰς
τὸν πάντας κι' δοις θέλουν ἀς μὲ
ἐρωτήσουν. Είραι καλύτερον καὶ
σωστόρ γ καὶ εδουνείδητον πρᾶγμα,
νὰ είναι τις δπαδὸς τῆς τάδε δμο-
λογίας, δφοῦ ἔχει ὑπ' δψιν του τὶς
διδασκαλίες τῶν ἀλλων δμολογιῶν.
Μιαν ημέραν ἐρωτήσα τοὺς μαθη-
τάς μου. ποῖα καρακτηριστικὰ δύ-
ματα φέρει ἢ πωτὴ Ἐκκλησία τῶν
πρώτων Χριστιανῶν; Καὶ μιὰ μα-
θήτρια ἀπήγνησε: «Ρωμαιοκαθο-
λική!!!»

*Τὴν περασμένην Κυριακὴν ἐ-
λειτούργησα κι' ἔγῳ μὲ τὸν Ἀγιον
Κεντρώας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς
Ἐλλην. Κοινότητος τῆς Usumbu-
ras. Εἰς τὴν είσοδον του Ναοῦ εί-
χαν συγκεντρωθῆ πολλοὶ δμοχρω-
μοὶ μου νὰ δοῦν τὸν Ἐλλην Μη-

τροπολίτη πῶς λειτουργεῖ μὲ ἓνα
μελαμψὸν λεγέα. «Ενας εἰσεχώρη-
σε πιὸ μέσα καὶ ἐκάθισε χαμαὶ
σταυροπόδι. Τὴν ὥραν τῆς Μεγάλης
Ελσόδου ἐπέφασα πολὺ κοντά εἰς τὴν
εἰσοδον μὲ τὰ Ἀγια. «Ο εὐλογημέ-
νος δμόχρωμός μου μὲ κοιτοῦσε
μὲ ἀδιάφορο βλέμμα καὶ δὲν κον-
νήθηκε καθόλου ἀπὸ τὴν θέσιν του!!
Τὴν σιγμὴν λοιπόν ποὺ οἱ ἄλλοι
οἱ λευκοὶ Οὐρδόδοξοι, κάνουν μετά-
ριοις μέχρι ἐδάφους τὴν ὥραν ποὺ
ἀσφάτως ὑποδέχονται τὸν δλων Βα-
σιλέα, οἱ δμόχρωμοι μου δυνα-
θήτως καὶ μὲ τέλειαν ἄγνοιαν ἀ-
διαφροῦν!! Γιατὶ; Γιατί; Γιατί;
Δι' αὐτὸν λοιπὸν ἐργάζομαι καὶ ἀ-
ψηφω δλους τοὺς κόπους, λησμονῶ
τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς συγγενεῖς μου.
Κι' ἀντὶ νὰ πάω νὰ τοὺς δῶ δυὸς
φορὲς τὸν μῆνα, τοὺς βλέπω μία
φορὰ τοὺς δύο ή τρεῖς μῆνες!!!

*Ενας ἄλλος δμόχρωμός μου
δηλητέτης σ' ἓνα Ἑλληνικὸν σπίτι
είδε ἓνα εἰκόνισμα κρεμασμένον στὸ
κοεββάτι τοῦ παιδιοῦ τοῦ Ἐλληνό-
ποντού κι' ἐρωτήσεις μ' δλην τοὺς τὴν
ἄγνοιαν: «Κυρία μου, τὸ ἐβίλατε
αὐτό, διὰ νὰ παίζῃ τὸ μωρό, διαν
θὰ πάῃ νὰ κοιμηθῇ;» «Ενας ἄλλος
ἡσωτήρες τὸν κύριο τοῦ Ἐλληνα:
«Μά, κύριε μου, δεῖς δὲν εἰσθε Προ-
τεστάντες, οὐτε Ρωμαιοκαθολικοί,
οὐτε Μουσουλμάνοι, τί εἰσθε τότε;»

*Δι' αὐτὸν σᾶς παρακαλῶ πολὺ,
νὰ μᾶς στείλετε ἀμέσως ἀγγλομα-
θεῖς εἴτε γαλλομαθεῖς πεπιλαμέ-
νους Ἐργάτες, νὰ ξυπνήσωμεν τὸν
ἀμαθῆ αὐτὸν λαὸν καὶ τὸν ἑδῶ λαόν!!!

*Σοῦ κάρει συγκίνησι καὶ σοῦ
δίνει δύναμιν δταν τὸ κάθε τι ποὺ
βγαίνει ἀπὸ τὸ σόμα σου είραι ἄ-
γνωστον διὰ τὸν ἑδῶ λαόν!!!

*Τελειώνοντας θέλω νὰ σᾶς πα-
ρακαλέσω δπως διὰ τῶν Ἐγκρίτων
σας σιηλῶν διαβιβάσετε τὸ ἐκ βά-
θους ψυχῆς Εὐχαριστῶ μυν εἰς δλούς
ποὺ παγηγνωτικὰ ἔγραφαν στὰ
διάφορα περιοδικὰ ἢ ἔγραφαν συγ-
χαρητηρίους ἐπιστολὰς μόλις ἔχει-
ροτονήθην. Νὰ μού τοὺς βεβαιώσε-
τε, διὰ ἐφ' δσον θὰ είραι δλοι στὸ
πλευρόν μου, δὲν θὰ φοβηθῶ τίπο-
τε ἀλλὰ θὰ δροχωρήσω μὲ γοργὸν
χυθμὸν στὸ ἔργον τῆς Ὁρθοδόξου
Ιεραποστολῆς.

*Φιλικώτατα
Πατήρε Θεόδωρος

ΟΙ ΑΠΟСΤΟΛΟΙ ΤΩΝ ΣΛΑΒΩΝ

Από τὴν Θεσσαλονίκην κατήγοντο, ὡς ἔξηκρι-
βώθη δριστικῶς πλέον, οἱ μεγάλοι ἱεραπόστολοι, ἀ-
δελφοὶ Κύριλλος καὶ Μεθόδιος, οἱ δόποι διέδωσαν
τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τὸ βαρβαρικὸν χάος τῶν σλα-
βικῶν ἔθνων. Ἀνῆκον εἰς καλὴν οἰκογένειαν ἀνω-
τάτου ὑπαλλήλου τοῦ Κράτους, τοῦ Λέοντος Δρουγ-
γαρίου, ἐμαθήτευσαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν
πλησίον τοῦ Λέοντος τοῦ Μαθηματικοῦ καὶ τοῦ με-
γάλου Φωτίου, τοῦ δοπίου ἔπειτα δὲ Κύριλλος ἔγινε
μιθιοφύλαξ καὶ χαρτοφύλαξ. "Ἄν δὲ λάθωμεν ὅπ'
διψιν διτὶ δὲ Κύριλλος ὑπῆρχε συμμαθητὴς τοῦ κατό-
πιν Αὐτοχράτορος Μιχαὴλ τοῦ Γ', νέος ἄρα ἔξαιρέ-
τον οἰκογενειακῆς προελεύσεως, ἔχομεν ἀμέσως ἀπό-
δειξιν τῆς οἰκογενειακῆς εὐγενείας τοῦ Θεσσαλονι-
κέως. Ἐνωρὶς δὲ Κύριλλος γίνεται καθηγητὴς εἰς τὸ
πανεπιστήμιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως — εἰς τὴν
περιφημον σχολὴν τῆς Μαγναύρας — ἐνωρὶς ἐπί-
σης, εἰς ἥλικιαν μόλις εἴκοσι τεσσάρων ἔτῶν, τῷ 852,
στέλλεται πρόσθιν εἰς τὴν Βαγδάτην πρὸς τοὺς Ἀ-
ραβας, ὡς γνώστης τῆς Ἀραβικῆς γλώσσης. Αἱ με-
λέται εἰλκυον τὸν Κύριλλον καὶ διὰ τοῦτο, μετὰ τὴν
ἐπάνοδόν του ἐκ τῆς Βαγδάτης, καταφεύγει εἰς μο-
νὴν τῆς Βιθυνίας, διὰ νὰ ἀφιερωθῇ εἰς αὐτὰς ἀπε-
όισπαστος. Ἐκεῖθεν ἐκλήθη νὰ ὑπηρετήσῃ ἐκ νέου
τὸ Κράτος καὶ στέλλεται εἰς τὴν Κριμαίαν πρὸς τὸν
Χαγάνον τῶν Χαζάρων, δὲ δόποις εἶχε ζητῆσει δόδη-
γον καὶ διδάσκαλον τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τῶν Ἰ-
ουδαίων καὶ τῶν Σαρακηνῶν διαδιδόντων ἐκεῖ τὰς
θρησκευτικάς των διδασκαλίας. Ὁ Κύριλλος ἔμεινε
δλίγα ἔτη εἰς τὴν Κριμαίαν, ἐμαθε τὴν τουρκικήν
γλώσσαν τῶν Χαζάρων, ἀπέκτησε μεγάλην ἐπιθόλην
καὶ συνετέλεσε πολὺν εἰς τὴν φιλίαν αὐτῶν πρὸς τὸ
Βυζάντιον καὶ εἰς τὴν ἀπόλυτην Ἑλλήνων αἰχμαλώ-
των.

Νέα τιμητικὴ ἀποστολὴ θὰ ἀνατεθῇ μετ' δλίγον
εἰς τὸν Κύριλλον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Μεθόδιον. Ὁ ἡγέ-
μῶν τῆς Μοραβίας Ρατισλάβος, μὴ θέλων νὰ ζητή-

σῃ παρὰ τῶν Γερμανῶν ἐπισκόπων ἢ παρὰ τῆς Δυ-
τικῆς Ἐκκλησίας ἀποστόλους τοῦ Χριστιανισμοῦ διὰ
τὴν χώραν του, ἀποτείνεται εἰς τὸ Βυζάντιον.
Τὸ ἔργον ἀνέλαβον οἱ Θεσσαλονικεῖς ἀδελφοὶ μὲν ἐν-
θουσιασμὸν καὶ ἐπιθολὴν ἀληθινῶν ἀποστόλων. Ὁ
Κύριλλος ἐμελέτησε τὴν εἰσαγωγὴν ἀλφαρήτου προσ-
ηγμοσμένου εἰς τὴν σλαβωνικήν, ὅπως λέγεται ἡ
ταλαιά σλαβικὴ γλῶσσα καὶ πρὸς τοῦτο ἐξέλεξε
τὸ μικρογράμματον ἐλληνικὸν ἀλφάβητον τῶν χρό-
νων ἑκείνων, ἀλλὰ προσέθεσε καὶ δσα ἄλλα γράμμα-
τα πλὴν τῶν ἐλληνικῶν ἀπῆτει ἡ προφορὰ τῆς σλα-
βωνικῆς. Βραδύτερον δὲ τὸ ἀλφάβητον ἐτροποποιή-
θη κατὰ τὴν ἐλληνικὴν μεγαλογράμματον γραφὴν
καὶ δινομάσθη Κυριλλειον. Οἱ δύο ἀδελφοὶ, ἐγγραμ-
ματίσαντες τὴν σλαβωνικήν, μετέφρασαν εἰς αὐτὴν
τὴν Ἀγίαν Γραφὴν καὶ λειτουργικὰ βιβλία ἐκ τῆς
ἐλληνικῆς.

Πιθανῶς οἱ δύο Θεσσαλονικεῖς μεταβαίνοντες εἰς
Μοραβίαν διῆλθον διὰ Βουλγαρίας, δόπου θὰ παρέ-
μεναν δλίγον καὶ θὰ παρώτρυναν τὸν Βόριν νὰ δε-
χθῇ τὸν Χριστιανισμὸν. Ἐλληνες μοναχοὶ πρὸ τῶν
Θεσσαλονικέων ἀδελφῶν καὶ μετ' αὐτοὺς καὶ ἀργό-
τερον Σλάβοι μαθηταὶ τοῦ Μεθόδιου διέδωσαν τὸν
Χριστιανισμὸν εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

Οἱ δύο Θεσσαλονικεῖς ἀνέπτυξαν μεγάλην δρα-
στηριότητα εἰς τὴν Μοραβίαν, τὴν δόποιαν ἀνεγνώρι-
σσεν ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, διὸ καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ
Κυριλλου (869) διώρισε τὸν Μεθόδιον ἀρχιεπίσκο-
πον Μοραβίας καὶ Παννονίας. Ὁ Μεθόδιος ἔδειξε
σθένος εἰς τοὺς ἀγῶνας ἐναντίον τῆς ἀντιδράσεως
τῶν Γερμανῶν εἰς τὴν Μοραβίαν καὶ ἐμόρφωσε πλῆ-
θος μαθητῶν, οἱ δόποις εἰς τὰς νοτίους σλαβικὰς χώ-
ρας συνετήρησαν καὶ διὰ μεταφράσεων ἐκ τῆς ἐλ-
ληνικῆς ἀνέπτυξαν τὸν Χριστιανισμὸν. Τὸ κοσμο-
σιορικὸν ἔργον τῶν ἀδελφῶν Θεσσαλονικέων συνε-
τέλεσθη.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΦΩΤΙΑΔΗΣ
Ιειθιντής τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης

Διακοσμημέναι κατοικιαι εις Κεντρικήν και "Ανατ. "Αφρικήν.
Παθόμοιαι καλύβαι ἀποτελοῦν τοὺς «ναούς» εἰς πολλά μέρη.

Εκ τῶν πληροφοριῶν καὶ δημοσιεύσεων τῶν ἐν "Ελλάδι σπουδαζόντων" Ἀφρικανῶν νέων καὶ μάλιστα τοῦ Θεολόγου π. Θεοδώρου Νανκυάμα, τῶν ἐπισκέψεων τοῦ πασιγνώστου πλέον Ἀφρικανοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡγέτου π. Ρουθῆμ Σπάρτας, καθὼς καὶ διαφόρων ὅλων διὰ τοῦ Τύπου πληροφοριῶν, είναι γενικῶς γνωστὴ ἡ μέχρι τοῦδε Ιστορία τῆς Ἀφρικανικῆς "Ελληνορθοδόξου" Ἐκκλησίας τῆς Οὐγκάντας καὶ Κένυας (**).

"Ἐκεῖνο διπέρ ἔχομεν νά σημειώσωμεν ἐδῶ, εἴναι δτὶ πρὸς τὸ παρὸν μόνον εἰς τὰς δύο αὐτάς χώρας ὑπάρχουν ιθαγενεῖς Ἀφρικανοὶ Ὁρθόδοξοι. Εἰς οὐδεμίαν ἀλλην ἀφρικανικὴν χώραν ἔχομεν τοιούτους σήμερον, καίτοι ἔχομεν ἀπὸ πολλὰ ἀλλὰ μέρη πλείστας δσας ἐκδηλώσεις ἐπιθυμίας προσχωρήσεως ἡ προσέλευσεως εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν, μαρτυρουμένας ἀξιοπίστως ὑπὸ πολλῶν.

"Ἐπομένως δσα θά λεχθοῦν ἔφεξῆς

(*) Τὸ παρὸν ἀποτελεῖ τὸ Α' μέρος "Ἐκθέσεως ἡ δοκιαὶ ἐπάλληλη τελευταῖς εἰς διαφόρους δημοδίους παράγοντας τῆς "Ελλ. "Ἐκκλησίας".

(**) Ἰδε ἐν «Πορευόμενο», Νανκυάμα: "Η Ὁρθοδοξία εἰς τὴν Ἀφρικήν. (τεῦχ. 1 -). "Ιεροποστολικὴ περισσεία εἰς τὴν Κένυαν (τεῦχ. 9). Περὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ιεραποστολῆς εἰς Οὐγκάντα καὶ Κένυαν (τεῦχος 11). "Ἀπὸ τὸν δύρον τοῦ Θεομεσμοῦ (τεῦχ. 11) — Μ. Δραματινοῦ. Γνωριμία μὲ χώρας Ιεραποστολῆς (τεῦχ. 9 καὶ 10) — Ch. Κίμες. "Η Ὁρθοδοξία στὴν Κένυα. (τεῦχος 12)

κίας των. Οἱ Ἰνδοὶ — οἵτινες δύνανται πραγματικῶς νά δινομασθοῦν ἄποικοι τῶν χωρῶν αὐτῶν— ἔμποροι, τεχνῖται καὶ ὑπάλληλοι τὸ πλεῖστον — ζοῦν κατὰ μέγα μέρος μετριώτερον πως, ἔσθ' ὅτε καὶ πτωχικά. Οἱ ιθαγενεῖς ἀντιστρόφως. Τὸ μέγα πλῆθος ζῇ πτωχικά, ἀρκετοὶ ζοῦν μετρίως καὶ ὀλίγοι εὐρωπαϊκώτατα. Τὸ μέγα πλῆθος, ἐπαναλαμβάνομεν, περιορίζει τὰς ἀναγκαὶς του εἰς τὸ μίνιψουμ καὶ ζῇ λιτότατα καὶ ἐντελῶς στοχειωδῶς.

Συγκοινωνία ὑπάρχει εἰς μεγάλην κλίμακα, ἀλλά σχετικῶς μὲ τὰς τεραστίας ἐκτάσεις τῶν χωρῶν τούτων είναι ἀνεπαρκής. "Υπάρχει ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμή, ἡτὶς διασχίζει ταῦτας ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸν ἕως τὸ δυτικὸν ὄπρον. "Υπάρχουν πλεῖσται γραμμαὶ λεωφορείων ἀστικῶν καὶ ὑπεραστικῶν εἰς δλας τὰς ἐπαρχίας. "Υπάρχουν καὶ ἀρκεταὶ ἀεροπορικαὶ γραμμαὶ μετ' ἀεροδρομίων εἰς τὰς τρεῖς πρωτεύουσας καὶ ἀλλας μεγάλας πόλεις.

"Ἐν τούτοις διὰ νά ἐπαρκέσῃ τις εἰς ἑαυτόν, πρέπει νά διαθέτῃ διον μεταφορικὸν μέσον. "Ολοὶ σχεδὸν οἱ Εὐρωπαῖοι, μέγα πλῆθος Ἰνδῶν καὶ πλεῖστοι ιθαγενεῖς ἔχουν τὰ αὐτοκίνητά των. "Ολοὶ οἱ ἄλλοι ἀνδρες (ἀσχέτως χρώματος) καὶ πλεῖσται γυναικεῖς ἔχουν τὰ ποδήλατά των καὶ πολλοὶ τὰς μοτοσυκλέτας των. (Βλέπετε τὸν «Μασάτη τῆς Ταγκανίκας», δοτὶς δὲν φέρει ως ἔνδυμα, παρὰ μόνον ἐν εἶδος σινδόνος καρφιτσωμένης εἰς τὸν λαιμὸν, νά τρέχῃ μὲ τὸ ἰδιόκτητόν του ποδήλατον). Τὰ φορτηγά ζῶα είναι ἀγνωστον εἶδος εἰς τὰ μέρη ταῦτα.

β) Κοινωνικαὶ συνθῆκαι.

Δυνάμειθα ἀνεπιφυλάκτως νά είπωμεν, δτὶ γενικῶς οἱ ἀνθρωποι ἐδῶ—αὐτόχθονες καὶ ἐπήλυθες—είναι νομοταγεῖς καὶ φιλήσυχοι. Τὸ ἔγ-

ΙΚΑΙ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΙΝΤΡΟΠΟΙΩΝ ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (ΑΝΑΤ. ΑΦΡΙΚΗΣ)*

κλημα και η ληστεία υπάρχουν, άλλα έλάχιστα (ή καθόλου). Δεν υπερβαίνουν το ποσοστό της Εύρωπης. Υπάρχουν άκομη τμήματα φυλών, τα δοποία είτε διά ληστείαν είτε πρός έκδικησιν κάμινουν έπιδρομάς έναντιον άλλων, κυρίως πρός αρπαγή βιού. (Αι άγέλαι βιών άποτελούν πολλάκις την μόνη περιουσίαν των ιθαγενών).

Η κλοπή είναι κάπως περισσότερον και εύρυτερον διαδεδομένη. Πολλοί την άποδίδουν εις την έπεικειαν και έλαστικότητα της άγγλικής δικαιοσύνης.

Η στενή έννοια της ήθικής είναι λίαν χαλαρά εις δόλους (λευκούς, κιτρίνους και μαύρους) και έντευθεν οι δεσμοί του γάμου και της οικογενείας εύθραυστοι.

Είναι λίαν εύνόητα ταῦτα, δεδομένου ότι έκ των έντοπιών και των Ινδών υπάρχει πλήθος Μουσουλμάνων και Παγανών (μετά ή ανευ ειδώλων), εις τους δοποίους ή πολυγαμία είναι συνηθεστάτη, καθώς και η εξκολος άποπομπή των γυναικών. (Παρά τοις αυτόχθοις άσχέτως θρησκείας ή γυνή συνήθως σχεράζεται).

Άλλα και παρά τοις Χριστιανοίς ιθαγενέσι ή παλαιά κακή ξεις ουδόλως έξελιπε. Μή έπιτρεπομένης εις αύτούς της πολυγαμίας πλείστοι δσοι διατηρούν πολλάς ή δλίγας παλλακάς. Ούτω δημιουργεῖται έντος της οικογενείας συνοθύλευμα γονέων και τέκνων, εις βάρος και τούτο της χριστιανικής ήθικής και συντηρητικότητος.

Οι Εύρωπαιοι Χριστιανοί περιοριζόμενοι άπό την έκκλησιαστικήν τάξιν καταφέγουν εις τὸν πολιτικὸν γάμον και τὰ διαζύγια. Ούτοι είναι και οι διλιγότερον θρησκευόμενοι, καταναλίσκοντες έσυτούς μεταξύ πυρετώδους έργασίας και παντοειδῶν διασκεδάσεων, ἐν αἷς πολλὴν θέσιν έχει η χαρτοπαιξία.

Ἐπίσης μεταξύ τούτων είναι γενική -άκτος έλαχιστου ποσοστού- η αποφυγή τῆς τεκνογονίας.

Η μέθη μαστίζει κυρίως τοὺς ιθαγενεῖς, οἵτινες ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατασκευάζουν ίδια μεθυστικά ποτά ἐκ τοῦ χυμοῦ τῶν μπανανῶν και ἄλλων τροπικῶν καρπῶν ή ριζῶν, πολλάκις ἀπαγορευόμενα ὑπὸ τοῦ νόμου. Οι Ἰνδοί ἔρχονται δεύτεροι και οι Εύρωπαιοι τρίτοι εἰς τὴν τρομεράν τοῦ λαοῦ κοινωνίην πληγήν.

Ἄς σημειωθῇ ἐνταῦθα και τὸ εὐόλων μεταθατικὸν μεταξύ τῶν ιθαγενῶν κοινωνικὸν φαινόμενον. Εἰς μέγα πλῆθος ιθαγενῶν παρατηρεῖται μεγάλη δρμή και ἐνδιαφέρον πρὸς μάθησιν και πρόσδον. "Εκαστος αὐτῶν - και οι πτωχότεροι ἀκόμη - φιλοτιμεῖται νά στείλῃ τὰ τέκνα του εἰς τὸ σχολεῖον. Κάθε νέον σχολεῖον κρατικὸν ή ιδιωτικὸν γεμίζει εύθυς ἀπὸ μαθητάς και ὑπάρχει μεγάλη ἔλλειψις σχολείων και διδασκάλων. Τούθ' ἔνεκεν υπάρχουν πολλὰ ιδιωτικά σχολεῖα, είναι δὲ τόσον πρόσφορα και κατάλληλα τὰ σχολεῖα δι' ιεραποστολήν.

γ) Πολιτικαὶ συνθῆκαι.

"Οοον και ἀν οι ιθαγενεῖς ἐπιθυμοῦν και ἐπιζητοῦν τὴν ἀνεξαρτησίαν των και παντοῦ ἀκούεται τὸ σύνθημα Uhuru, ἐλευθερία, δσον και ἀν ἀκούωνται εἰς διάφορα μέρη ταραχαί, συγκρύσεις και βιαιοπραγίαι, οι 'Αφρικανοί δὲν είναι τόσον κακοί και ἄγριοι, δσον πολλοί υποθέτουν. Ούτε τὸ κατὰ τῶν λευκῶν μίσος των είναι τόσον μέγα, δσον είτε ἔξ ἀγνοίας είτε ἔξ ἄλλων ἔλαστηρίων κινούμενοι θέλουν μερικοί (και λευκοί και μαύροι) νά τὸ παρουσιάσουν.

Αι 'Αφρικανικαί χώραι ή μία μετά τὴν ἄλλην καθίστανται ἀνεξάρτητοι. Άλλα νομίζω ότι ούδεις φόβος διωγμῶν έναντιον τῶν Εύ-

ρωπαίων υπάρχει μετά τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν χωρῶν αὐτῶν. "Ισως νά ἐπιθηθοῦν μερικοὶ περιορισμοὶ μόνον. 'Ιδιαιτέρως ή Οὐγκάντα και μετ' αὐτὴν ή Ταγκανίκα είναι ἀρκετά φιλήσυχοι πληθυσμοί. 'Η Κένυα πιθανόν νά έχῃ μερικάς ἀνωμαλίας, ἀλλ' δχι σπουδαίας.

Οι τοπικοὶ ἀρχοντες - είτε βασιλεῖς είτε φύλαρχοι - είναι ἀρκούντως μορφωμένοι σήμερον, ύπαρχουν δὲ και μεταξύ τοῦ λαοῦ ἔκαστου αὐτῶν ἀρκετοὶ ἄλλοι μορφωμένοι δινδρες και συνετοί, διά νά τούς βοηθήσουν εἰς τὴν συγκράτησιν τοῦ πλήθους. Πολλαὶ ἀκόμη ἀφρικανικαὶ φυλαὶ μένουν πισταὶ εἰς τὸ πατροπαράδοτον μοναρχικὸν πολίτευμα, δὲ κομμουνισμός - μάλιστα μετά τὰ γεγονότα τοῦ Κόγκου - ἡκιστα είναι πλέον συμπαθής. Τοὺς τελευταίους μῆνας παρηκολουθήσαμεν ἔδω εἰς Οὐγκάνταν τεραστίας συγκεντρώσεις λαοῦ και μάλιστα παραληροῦντος ἐκ χαρᾶς λόγω τῆς υποσχέσεως ἀνεξαρτησίας, χωρὶς νά συμβῇ ούδεν ἔκτροπον, οὔτε έναντιον τῶν Εύρωπαιών ή τῶν Ινδῶν, τοὺς δοποίους και ἀπεχθάνονται ιδιαιτέρως, οὔτε μεταξύ τῶν διαμαχούμενων και ἀντιφρονούντων ιθαγενῶν.

'Εκ τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων περὶ τῶν συγχρόνων ἐνταῦθα συνθηκῶν ζωῆς γενικῶς δύναται τις νά συμπεράνη, ότι δὲ ιεραπόστολος ἐρχόμενος σήμερον ἔδω θ' ἀντιμετώπιση ἔνα κόδιμον τελείως διάφορον τοῦ πρὸ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου. "Οοον καλή και ἀπαραιτητος είναι η σχετική σπουδὴ και προετοιμασία, μόνον όταν Ἐλθη ἔδω ἐπὶ τόπου και ἀρχίσῃ τὸ ἔργον του, θά ίδη τάς τελικάς κατευθύνσεις, τάς δοποίας πρέπει νά ἀκολουθήσῃ. (Συνεχίζεται)

***Αρχιμανδρίτης
ΧΡΥΣ. ΠΑΠΑΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ**

Στις ήμέρες μας, τὰ λειτουργικά βιθλία τῆς Ἐκκλησίας, ἔχουν γίνει ἀντικείμενο πολλῆς μελέτης καὶ ἐρεύνης, ὀρχισαν δὲ νὰ μεταφράζωται καὶ σὲ ἄλλες γλώσσες⁽¹⁾. Οἱ μελέτες αὐτές, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐπιστημονική ἐπεξεργασία τῶν κειμένων⁽²⁾, μᾶς ἔδωσαν καὶ ἀξιόλογες ἀπόψεις γιὰ τὴν μορφωτικὴ ἢ τὴν αἰσθητικὴ καὶ λογοτεχνικὴ ἀξία τῶν λειτουργικῶν βιθλίων⁽³⁾. Λείπει δῆμως μιὰ ἐνδύτερη μελέτη, ἡ δηποία θὰ μᾶς παρουσιάζε τὸ ιεραποστολικὸ περιεχόμενο τῶν λειτουργικῶν κειμένων. Αὐτὸ δέθαια δοθεῖται στὴν γενικότερη ἀπουσία τοῦ ιεραποστολικοῦ φρονήματος ἀπὸ τὴν σύγχρονη Ὀρθόδοξο Ἐκκλησία. Ἡ ἀναζωγόνησις δῆμως τοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ τὶς Ὀρθόδοξες ιεραποστολές, ἡ δηποία παρατηρεῖται τελευταῖα, ἐλπίζομε διτὶ καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ παρουσιάσῃ σύντομα ἀξιόλογους καρπούς. Οἱ γραμμὲς ποὺ ἀκολουθοῦν δὲν ἔχουν ἀξιώσεις εἰδικῆς πραγματίας, ἀλλὰ θέλουν νὰ δώσουν ἀπλῶς μίαν εἰκόνα τῶν ιεραποστολικῶν ίδεων τοῦ Τριψιδίου, δηποτὶ παρουσιάζονται στὸν εὐλαβῆ ἀναγνώστη τοῦ σημαντικωτέρου ισως τῶν λειτουργικῶν μας βιθλίων.

Στὶς πηγὲς τῆς ιεραποστολικῆς φλέβας.

Ἐτοιμαζόμεθα γιὰ ἔνα νέο ιεραποστολικὸ ἔκθημα. Τὸ βλέμμα μας, οἱ πόθοι μας, τὰ δνειρά μας τρέχουν μπροστά. Καὶ ἔτοι πρέπει νὰ εἰμαστεί. «Προσδοκῶντες καὶ σπεύδοντες» (Β' Πέτρ. γ' 12) τὴν ἡμέρα καὶ τὴν ὥρα ποὺ θὰ ἔκεινήσωμε. Αὐτὴν ἀκριθῶς τὴν προσδοκίαν ἡ τὴν ριζωὴ πιὸ θαυμά μιὰ ιερὴ πορεία πρὸς τὶς πηγὲς τῆς ιεραποστολικῆς φλέβας, ποὺ εἴκοσι αἰώνες τώρα ἀρδεύει τὸν κόσμο καὶ τὸν κρατάει στὴ ζωὴ. Ποῦ θὰ μᾶς βγάλῃ ἡ ιερὴ αὐτὴ ἀναζήτησι; Στὸν Σταυρὸ τοῦ Κυρίου ἀπαντᾷ τὸ Τριψίδιον.

Ο Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ καὶ συγκεκριμένα ἡ λογοχειθεῖσα πλευρά τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ιεραποστολικῆς φλέβας. Σάν τὴν πηγὴ τοῦ Παραδείσου τῆς Ἐδέμ (Γεν. γ') ἡ πλευρά τοῦ Κυρίου ποτίζει τὴν Ἐκκλησία, τὸν λογικὸ Παράδεισο, καὶ ἀρδεύει μὲ τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια τὸν κόσμον δόκιληρο.

«Ἡ ζωηφόρος σὸν πλευρά, ὡς ἐξ Ἐδέμ πηγὴ ἀναβλύζουσα, τὴν Ἐκκλησίαν σου, Χριστέ, ὡς λογικὸν ποτίζει Παράδεισον, ἐντείθειν μεριζούσα ὡς εἰς ἀρχὰς εἰς τέσσαρα Εὐαγγέλια, τὸν κόσμον ἀφείνουσα, τὴν κτίσιν εὐφραίνουσα καὶ τὰ θύη πιστῶς διδάσκουσα προσκυνεῖν τὴν βασιλείαν σου».

«Ἐνα δόλλο τροπάριο λέγει πάλι διτὶ «Κρατῆρα ἡ Ἐκκλησία ἐκτῆσατο τὴν πλευράν σου τὴν ζωηφόρον, Χριστέ».

(1) Ἔχομεν ὑπὸ τῷ SLAVISCHES INSTITUT τοῦ Μονάχου, ποὺ ἔχει μεταφράσει στὰ Γερμανικὰ τὴν Θ. Λειτουργία καὶ ἄλλα λειτουργικὰ βιθλία.

(2) Π. Ν. Τσεμπέλα, Αἱ Τρεῖς Λειτουργίαι, Ἐκλογὴ Ορθ. Τμημογραφίας, Μικρὸν Εὐχολόγιον.

(3) Ε. Δ. Θεοδώρου: Ἡ Μορφωτικὴ ἀξία τοῦ Ισχώντος Τριψιδίου, 1958. Ν. Τωμαδάκη: Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Βυζ.

‘Ο ἐσταυρωμένος Κύριος μὲ ἀπλωμένες τὶς παλάμες Του ἐπάνω στὸ ξύλο τοῦ Σταυροῦ ἐμπνέει ἰδιαίτερα στοὺς ὑμνογράφους τὴν ίδεα τῆς ιεραποστολῆς! ‘Ο ἐσταυρωμένος ἀπλώνει τὰ χέρια, γιὰ νὰ ἀγκαλιάσῃ δλους τοὺς λαούς:

‘Ἐκπετάσας ἐν Σταυρῷ τὰς παλάμας σου, Χριστέ, τὰ θημη πάντα τὰ μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἡγκαλίσω κατεγγὺς στῆραι τοῦ κράτους σου».

‘Αλλα πάλι τροπάρια τονίζουν διτὶ δ 'Εσταυρωμένος Χριστός «έπισυνάγει τὰ μακράν διεστῶτα» καὶ «οἰκειούται τὰ τετραπέρατα» τοῦ κόσμου.

Οι θεμέλιοι τῆς ιεραποστολῆς.

Στὴν ιερὴ πορεία μας πρὸς τὶς πηγὲς τῆς ιεραποστολῆς οἱ ιεροὶ ὑμνογράφοι τοῦ Τριψιδίου μᾶς καθοδηγοῦν νὰ γνωρίσωμε καὶ τοὺς θεμελίους τοῦ ιεραποστολικοῦ ἔργου. Είναι οἱ 12 Ἀπόστολοι. Σ' αὐτοὺς δέονται:

«Ἡ δωδεκάς Ἀποστόλων, Πέτρο, Παῦλο, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννη, Ἀνδρέα, Βαρθολομαίο, Φίλιππο, Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος καὶ Ἰάκωβος, σὺν Σλωμών καὶ τῷ Ἰούδᾳ λιτάς ποιείτε τῷ Χριστῷ σωθῆναι ἡμᾶς».

Σ' δλόκληρη τὴν ὑμνογραφία τοῦ Τριψιδίου οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ ἔξυμνοῦνται καὶ ἐγκωμιάζονται γιὰ τὸ ἔργο τῆς ἔξπλωσεως τοῦ Εὐαγγελίου σ' ὅλο τὸν κόσμο. Αὐτοὶ είναι «οἱ θεμέλιοι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ», οἱ ποταμοὶ τῆς πηγῆς τῆς νοητῆς, οἱ τοῦ κόσμου πρεσβευταὶ, ἡ δωδεκάχορδος λύρα τῆς Ἐκκλησίας, οἱ θεῖοι ἀνθρακοί της προσωπικότητος, οἱ κοσμολαμπεῖς φωστῆρες, εὐεργέται καὶ σῶσται τῆς Οἰκουμένης, ἔνδοξοι μεγαλοκήρυκες, τῆς πλάνης φυγαδευταί, σάλπιγγες τοῦ πνεύματος, λύρα τοῦ Σωτῆρος. Στρατηγοὶ οἱ Κυρίοι, οἱ σοφοὶ τῆς οἰκουμένης ἀλιεῖς, λαμπτῆρες θεοφανείας πυροὶ ἀπλανεῖς, φεγγοβόλοι ἀστραπαί».

Πόσα δὲν λένε οἱ ἐμπνευσμένοι αὐτοὶ χαρακτηρισμοὶ τῶν πρώτων ιεραποστόλων τοῦ Χριστοῦ! ‘Αποκαλύπτουν τὸ μεγαλεῖο τῆς προσωπικότητος τῶν Ἀποστόλων καὶ μᾶς καθοδηγοῦν νὰ βροῦμε τὰ στοιχεῖα τῆς προσωπικότητος κάθε ιεραποστόλου. Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τοὺς χαρακτηρισμοὺς αὐτούς, τὴν προσωπικότητα τοῦ ιεραποστόλου συνθέτουν τὰ ἀκόλουθα στοιχεῖα:

α) Ἐσωτερικά στοιχεῖα. Ἡ φωτιά είναι τὸ πρῶτο δομικὸ ύλικό τῆς ψυχῆς. Ἡ ψυχὴ τοῦ ιεραποστόλου εἶναι «θεῖος δινθρακός» ποὺ καίει ἀδιάκοπα μέσα στὰ στήθη. Τὸν ἀνάσθει διεόδις μὲ τὴν κλήσι Του καὶ τὸν κρατάει ἀναμμένο μὲ τὴν χάρι Του. Οἱ προφῆτες τῆς Π. Διαθήκης μιλῶνται ἰδιαίτερα γιὰ τὸν δινθρακα τῆς κλήσεως τοῦ Θεοῦ, ποὺ πυρπολεῖ τὸ εἶναι τοὺς δλόκληρο⁽⁴⁾:

‘Ἐνα δεύτερο δομικὸ ύλικό τῆς ιεραποστολικῆς ψυχῆς εἶναι τὸ νερό, τὸ πολὺ νερό, διποταμός.

Φιλολογίαν. Θ. Ξέδη: “Ἄρθρα εἰς περιοδικὸν «Ἀκτίνες» κλπ.

(4) ‘Ιδε: Βασ. Γ' ιθ' 10, ‘Ησ. στ' 1—10 καὶ ‘Ιερ. κ' 7—9.

ΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

Φωτιά καὶ νερό! Δύο ἀντίθετα στοιχεῖα. Ἡ φωτιά πυρπολεῖ, δὲ ποταμὸς ἀναβλύζει καὶ ποτίζει. Ὁ λεραπόστολος εἶναι μιὰ ζωντανὴ εἰκόνα τοῦ πιστοῦ ἀνθρώπου ποὺ περιέγραψε δὲ Κύριος: «Ο πιστεύων εἰς ἐμὲ ποταμὸι ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὅδατος ζῶντος» (Ιωάν. ̄ 38). Ζῇ μιὰ γεμάτη ζωή. Μιὰ ἔξασια ζωή. Ἡ καρδιά του πληγμαρίζει καὶ ὑπερχειλίζει. Πεῖρα του, ἡ ἀδιάκοπη ἀνανέωσι τῆς πηγῆς.

6) Ἐ ε τε ρι κά στοιχεῖα ἡ ἔξωτερικές ἔκδηλώσεις τῶν ἑσωτερικῶν στοιχείων. Ἡ ἀκτινοθόλια, ποὺ φωτίζει καὶ καίει. Οἱ λεραπόστολοι εἶναι «λαμπτῆρες καὶ πυρσοί», ἀλλὰ καὶ «ἀστραπαί». Φωτίζουν τὶς ψυχές τῶν ἀνθρώπων καὶ κατακαίουν τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. Αὐτὸς ἡταν τὸ ἔργο ὅλων τῶν γνησίων λεπτοστόλων τοῦ Χριστοῦ. Φῶς καὶ ἀστραπή. Σ ο φία καὶ τὸ λογοθεῖον εἶναι δύο στοιχεῖα ποὺ χαρακτηρίζουν τὴν ἔξωτερη ζωή τοῦ λεραπόστολου. Οἱ λεραπόστολοι εἶναι «σοφοὶ τῆς οἰκουμένης ἀλιεῖς», ποὺ γνωρίζουν καλά τὴν κατάλληλη δύναμην καὶ τὸν τόπο γιὰ ἔνα πλούσιο φάρεμα, ἀλλὰ καὶ στρατηγοὶ Κυρίου, ποὺ θὰ κτυπήσουν ἀποφασιστικά τὸν ἀντίπαλο μὲ τολμηρὰ σχέδια καὶ ἅμεση κρούση.

Μὲ δλα αὐτά γίνεται φανερὸ πῶς δὲ λεραπόστολος πρέπει νὰ συνδυάζῃ πολλὰ ἡγετικά προσόντα, γιὰ νὰ ἔπιτυχῃ στὸ ἔργο του. «Ἐνα ἔργο δύσκολο, πολύπλευρο, ἐπικίνδυνο, ποὺ καλεῖ κάθε δύναμη καὶ στιγμὴ σὲ ἐπιστρέψει δλες τὶς ἑσωτερικές καὶ ἔξωτερικές Ικανότητες τοῦ λεραπόστολου.

Τὸ λεραπόστολικὸ ξεκίνημα.

Θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ στιγμὴ ποὺ θὰ γίνῃ τὸ ξεκίνημα. Οἱ δραγανωταὶ τῶν συγχρόνων λεραπόστολῶν θὰ σκεφθοῦν καὶ θὰ φροντίσουν γιὰ τὸν ἔξοπλισμὸ τοῦ λεραπόστολου μὲ δλα τὰ ἀπαραίτητα καὶ σύγχρονα ἔφδια. Οἱ θαλίτζες θὰ γεμίσουν ἀσφυκτικά. Μήπως ὅμως θὰ είχαν νὰ μᾶς ποῦν κάτι γιὰ τὰ ἔφδια αὐτά καὶ οἱ ὑμνογράφοι τοῦ Τριῳδίου; Μήπως θὰ είχαν νὰ μᾶς συστήσουν κανένα ἔφδιο ἀπαραίτητο καὶ γιὰ τὸν σύγχρονο λεραπόστολο;

Ἡ ἀπάντησι εἶναι καταφατικὴ καὶ περιλαμβάνεται σ' ἔνα δραιδότατο τροπάριο τῆς Μ. Πέμπτης:

«Τῷ συνθέσιμῷ τῆς ἀγάπης συνδέομενοι οἱ Ἀπόστολοι, τῷ δεσπόζοντι τῶν ὅλων ἔαντος Χριστῷ ἀναθέμενοι, ὥραιοις πόδαις ἔξαπενζόντο, εὐαγγελίζομενοι πᾶσιν εἰρήνην».

Ἡ ἀγάπη, «ὁ σύνθεσιμος τῆς τελειότητος», τὸ πρῶτο ἔφδιο. Οἱ λεραπόστολοι πρέπει νὰ συνδέωνται μὲ τοὺς ἀκαταλύτους δεσμοὺς τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι η πρώτη ἀπόδειξις ποὺ θὰ δώσουν γιὰ τὴν γνησιότητα τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος. «Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες δτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἔστε, ἔαν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις». Ἡ δλοκὴ ληρῶ τι καὶ ἡ ἀφιέρωση στὸ Χριστό στὸ εἶναι τὸ δεύτερο ἔφδιο. Σ' αὐτὸν ποὺ ἀνήκουν δλοι οἱ ἀνθρώποι καὶ δλόκληρος δ κόσμος πρέπει νὰ ἀνήκουν ίδιαστέρως καὶ ἔξ δλοκλήρου ἔκεινοι, ποὺ πη-

γαίνουν νά εὐαγγελισθοῦν τὸν κυριότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμον. «Τῷ δεσπόζοντι τῶν δλων ἔαυτοὺς ἀναθέμενοι». Δὲν ὑπάρχει καμμία περίπτωσις γιὰ τὸν λεραπόστολο νά ἀνήκῃ κάπου ἀλλοῦ, ἀκτός ἀπὸ τὸν Χριστόν. Νά, λοιπόν, οἱ δύο μεγάλες προϋποθέσεις γιὰ μιὰ ἐπιτυχημένη λεραποστολικὴ ἔρμησι. «Ἄν ὑπάρχουν αὐτές, θὰ ισχύῃ καὶ γιὰ τοὺς συγχρόνους λεραποστόλους τὸ «ώς ωραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην» (Ρωμ. ̄ 15), τὸ δποῖον ὑπενίσσεται τὸ τροπάριον εἰς τὸ τέλος.

Στὸν ἀγρὸ τῆς λεραποστολῆς.

«Υστερα ἀπὸ ἔνα μακρινὸ ταξίδι ὁ λεραπόστολος θρίσκεται πιὰ στὴ χώρα τῆς λεραποστολῆς. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀρχίσῃ τὸ ἔργον του. Τὸ Τριῳδιον μᾶς δίδει μερικές ἀπόψεις τοῦ λερου ἔργου τῶν λεραποστόλων.

a) Κ τύπη μα τῆς πλάνης.

Είτε αὐτή λατρεύεται στὴ μορφὴ ἐνός ειδώλου είτε ἐκφράζεται μὲ τὸ στόμα ἐνός φιλοσόφου. «Ἐδῶ θὰ δοθῇ ἡ πρώτη μάχη γιὰ ν' ἀνοιχθῇ ὁ δρόμος στὴν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου. Αὐτὸς ἔγινε μὲ τοὺς πρώτους λεραποστόλους μᾶς λέει τὸ Τριῳδιον:

«Γεωγροὺς τοῦ ἀγροῦ σου ἀνέδειξας τοὺς Ἀπόστολους Σου, Λόγε, ἐκτέμνοντας τὰ εἴδωλα».

«Οἱ λόγωροι ἴδιαται, σοφοὶ τῇ γνώσει ἀφθητε, πλοκάς τῶν λόγων φιλοσόφων ἀνύστατες, ωτόρων τὰς διπλών καὶ ψήνους ἀστρονόμων διὸ Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ, μόνοι πάσης Οἰκουμένης ἀνεδείχθητε Διδάσκαλοι».

Τὴν ίδια ίδεα ἔχει καὶ ἔνα ἄλλο ὑπέροχο τροπάριο:

«Ο Πέτρος φησεονεὶ καὶ Πλάτων κατεσίγησε, διδάσκει Παῦλος, Πνυθαγόρας ἔδιστε λοιπόν τῶν Ἀπόστολον θεολογῶν δ δῆμος τὴν Ἑλλήνων νεκρῶν φωογγήν καταθάπτει καὶ τῶν κόσμου συνεγείρει πρός λατρείαν Χριστοῦ».

Τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου θὰ διαλύσῃ τὸ σκοτάδι τῆς πλάνης καὶ ἡ ἀλήθεια θὰ νικήσῃ τὴν ἄγνοια καὶ τὴν ἀπάτη:

«Λαμπτῆρες Θεοφανείας Ἀπόστολοι τοῦ Σωτῆρος ἀναδειχθεῖτε τῆς ἀγνοίας τὴν νύκτα ἐλύσατε καὶ τὴν Ἑκκλησίαν αιθράσπατες φωτίζετε τὴν Οἰκουμένην τὰς πυριφόδηγας Θείας διδαχαὶς ὑμῶν».

«Ηλιος τῆς δικαιούνης ὑπάρχοντες, Ἀπόστολοι, λαμπτήρες παμφαεῖς, φωτίζετε τὸν περίγειον κόσμον τὸν ζόφον τῆς ἀπάτης διώκοντες».

b) Σ υ στη μα τικὴ χριστιανικὴ καὶ αλλιέργεια.

Τὸ κύριο δμως ἔργο τοῦ λεραποστόλου εἶναι ἡ καλλιέργεια τῶν ψυχῶν. Σ' αὐτὸ τὸ ἔργο πρέπει ν' ἀφιερώσῃ δλες του τὶς δυνάμεις. Θ' ἀρχίσῃ λοιπὸν πρῶτα δπ' τὴν σπορά τοῦ λόγου τοῦ ου τοῦ θεοῦ.

«Ως ἐργάται ὑπάρχοντες Χριστοῦ, Ἀπόστολοι, πάντα κόσμον, θείωροι λόγωροι γεωργήσαντες, προσηγάγετε καρποὺς αὐτῷ πάντοτε».

Ειδικώτερα στὸ ἔργο αὐτὸ τῆς χριστιανικῆς καλλιέργειας δ λεραπόστολος πρέπει νὰ χρησιμοποιῇ τὸν λόγον τοῦ Σταυροῦ. Ο Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ἔχει νὰ πῆ πολλὰ σὲ κάθε ἀνθρώπινη ψυχή.

Εισδύει βαθιά σάν θεϊο ἀλέτρι και δργώνει τὴν σκληρή και πέτρινη καρδιά. Αύτό ύπογραμμίζει ἔνα άλλο τροπάριο:

«Θείω ἀρότρῳ τοῦ Σταυροῦ, κατενεώσατε τὴν γῆν Θεῖοι Μαθηταί, καρποφόρον ταύτην ἀγαδεῖσαντες, βλαστάνουσαν ενσέβειαν».

Μετά τὴν οπορὰ χρειάζεται ἡ βροχή. Στὴν ἔρημο, ἄσθατο και ἄνυδρο γῆ (Ψαλμ. ἕθ' 2) τῶν ψυχῶν πρέπει νὰ πέσῃ ἡ εὐεργετικὴ δροσιά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γιὰ νὰ φυτρώσῃ ὁ σπόρος, νὰ μεγαλώῃ τὸ φυτό και νὰ καρποφορήσῃ. Αὐτὴ τὴν δροσιά τοῦ οὐρανοῦ πρέπει νὰ ζητῇ ἐπίμονα στὴν προσευχή του κάθε βράδυ ὁ λεραπόστολος, καθὼς θὰ κλείνῃ τὴν ἡμέρα τῆς οπορᾶς γονατιστὸς μπροστά στὸν Ἐσταυρωμένο.

«Ἐπομέθραις τοῦ Πνεύματος, πᾶσαν τὴν ὄφηλον κατηρδεύσατε τὸν ἀνχυρὸν ἀποδιώξαντες τῆς πολυθεᾶς Παμπακάριστον».

γ) Κοινωνικὸν "Ἐργον.

"Οπως ὁ Κύριος ἔδειξε τόσο ἐνδιαφέρον γιὰ τὶς ἀμεσες ὄλικες ἀνάγκες τῶν ἀνθρώπων, ἔτοι και ὁ λεραπόστολος σάν συνεχιστὴς τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ πρέπει νὰ σκύψῃ μὲ πολλὴ ἀγάπη στὶς ὄλικες ἀνάγκες τῶν ἀνθρώπων τῆς περιοχῆς του. "Ἔτοι ἔνα τροπάριο μᾶς λέγει ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ὑπῆρξαν «ἀσθενούντων λατροὶ και ὑγείας φύλακες». "Ἡ φράσις αὐτὴ μᾶς δείχνει ἐπιγραμματικὰ τὸ κοινωνικὸ ἔργο κάθε λεραποστόλου. Σήμερα βέβαια τὸ ἔργο αὐτὸ ἀπαιτεῖ εἰδικὴ δργάνωσι και εἶναι γνωστὸν ὅτι γίνονται τόσα πολλὰ στὸν τομέα αὐτὸ ἀπ' τὶς χριστιανικές λεραποστολές. Τὸ ἀναφέρομε πάντως γιὰ νὰ δλοκληρωθῇ ἡ εἰκόνα ποὺ μᾶς δίδει τὸ Τριάδιο γιὰ τὸ λεραποστολικὸ ἔργο.

δ) «Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσιν.

"Ἡ διακήρυξι αὐτὴ τῆς θείας λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων ἀποτελεῖ τὴν προοπτικὴν και τὸν τελικὸν σκοπὸν τῆς λεραποστολῆς τοῦ Χριστοῦ: "Ἡ πραγματοποίησις τῆς «Μιᾶς, ἀγίας» διὰ τῆς συμμετοχῆς πάντων τῶν λαῶν τῆς Οἰκουμένης εἰς τὴν «μίαν ποιμνὴν ὑπὸ ἔνα ποιμένα» (Ιωάν. ι' 16), τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, «τὸ φῶς τοῦ κόσμου» (Ιωάν. η' 12). Βεβαίως τὸ Τριάδιον ἀναφέρεται στὴν πένθιμη και κατανυκτικὴ περίοδο τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς. "Ἐν τούτοις κάνει ἐντύπωσι δι πλούτος τῶν λεραποστολικῶν ίδεων ποὺ περιέχει, ἀπ' τὶς δόπιες δὲν λείπει και ἡ εἰκόνα τοῦ φωτός, ποὺ ἀρμόζει περισσότερο στὸ χαρμόσυνο Πεντηκοστάριο.

«Ο λαὸς ὁ πορεύμενος ἐν σκότει εἰδε φῶς μέγα, οἱ κατοικοῦντες ἐν χώρᾳ και σκῆνῃ θανάτου, φῶς λάμψει ἐφ' ὑμᾶς»

Χαρακτηριστικὴ δημοσιεύεται ἡ θριαμβευτικὴ λαζή τοῦ Μ. Σαββάτου, ποὺ ξεσπά ἀκράτητη σάν προανάκρουσμα τῆς νίκης τοῦ Φωτός τῆς Ἀναστάσεως:

«Ἀνάστα, ὁ Θεός, κρίνον τὴν γῆν, ὅτι σὺ κατακληρονομήσης ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι».

Στὸ τροπάριο αὐτό, ποὺ κλείνει τὶς λεραποστολικές ἀπηχήσεις τοῦ Τριάδιου, τονίζεται ιδιαιτέρως ἡ κυριότης τοῦ Ἀναστάντος Ἰησοῦ σ' δλόκληρη τὴν οἰκουμένην. Καὶ γ' αὐτὴ τὴν παγκόσμιο πνευματικὴ κυριαρχία τοῦ Βασιλέως Χριστοῦ μοχθοῦν και θυσιάζονται οἱ λεραπόστολοι, οἱ κατ' ἔξοχήν ἐργάται τῆς Βασιλείας τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΣΤΥΛΙΟΣ

Είναι γεγονὸς ὅτι πολλοὶ θὰ ἔθεωρον «ἄνιερον και ἀποτέλεσ» διὰ μίαν «θεωρητικὴν τάξιν», διότι εἶναι ἡ τάξις τῶν μοναχῶν, τὸ θέμα τῆς ἑξατερικῆς λεραποστολῆς.

Είναι γεγονὸς ὅτι λεχθεῖσανται μαζὶ μὲ τὸν συγγραφέα τῶν Διονυσιακῶν συγγραμμάτων ὅτι ἡ τάξις τῶν μοναχῶν δὲν εἶναι «εφοσαγωγική», δὲν ἀλιεῖ δηλαδὴ ψυχᾶς εἰς Χριστόν, ἀλλὰ εἰς αὐτὴν ἀνήκει μόνον ἡ «θεωρία», ἡ «εποψία» και ἡ «εμόνωσις».

Είναι ἐπίσης γεγονὸς ὅτι οἱ τὰ ἐναντία φρονοῦντες θεωροῦνται «ἀπεριστάλπικτοι», «ἀμέθεκτοι και ἀμύντοι», ξένοι πρὸς τὸν «φωτισμὸν» και τὴν «θεογνεσίαν».

Παρὰ ταῦτα δημοσιεύεται μαζὶ μὲ τὸν συγγραφέα τῶν Διονυσιακῶν συγγραμμάτων ὅτι ἡ δροσιά μοναχισμοῦ μᾶς πείθει ὅτι ὁ δροσισμός μοναχισμοῦ δὲν εἶναι ἔνα ἀνθρώπειον δρομόματα, ἀλλὰ μία ἀνθροδέσμη ἀνθέων μὲ πολλὰ και ποικίλα ἀρχώματα. Είναι δὲ τόση ἡ ἀρμονία τῶν ἀνθρωπάτων αὐτῆς τῆς ἀνθροδέσμης, ὥστε και μόνον δι' αὐτῆς πολλάκις ἐσαγγενένθησαν πολλαὶ δροσιοροῦσαι καρδίαι και ἐγγνώρισαν τὸν θεῖον Νευφίον, Ἰησοῦν. Ι.χ. ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς λεραποστολῆς τὸν μοναχισμὸν μέχρι σήμερον πάντοτε ἐνεφανίσθησαν «ἀναγχωρηταί», «ἐγκλειστοί», «λανγισταί», «σκητιώται», «εκελλιώται», «ἐρημιταί», «εἰδιόφρονθιοι», «εκοινοβιάται» κλπ. Πόσοι τρόποι ὁρθοδόξους ζωῆς. Τὶ ὡραῖον πλήθησε ἀνθέων. Πόσον εντυχισμένοι αἰσθανόμεθα μέσα εἰς αὐτὴν τὴν εὐδύτητα τῆς ὁρθοδόξου πνευματικότητος. Πόσον ζένη εἶναι ἡ ὁρθοδόξος ἀντίληψις ἀπὸ τὰ μονολιθικὰ και μονοχόματα κατασκευάσματα τῆς Δύσεως. Πόσον ἀδικον ἔχοντες δοι μετὰ φανατισμοῦ ἀποτηρίζουν τὴν μονάζειν μοναχικὴν πολιτείαν! Διατί νὰ μή θέλουν νὰ συνδυάσουν τὰς ὑψηλέμενας χεῖρας τοῦ Μωυσέως μὲ τὴν μεγαλυτέαν κοινωνικὴν ἀποστολὴν τὴν διαλέκτησαν ἀνθρωπῶς ποτὲ ἐπὶ τῆς γῆς, τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ τὴν Λιγύπτιον τυραννίαν; Τὸ κοινωνικὸν πρόβλημα τῆς ἐποχῆς του ἡτο ἡ «εξόδος», αὐτὸ και ἔλυσε. Τὸ κοινωνικὸν πρόβλημα τῆς ἐποχῆς τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ ἡτο ἡ ἀμάθεια, αὐτὸ και ἀντεμετώπισε ἰδρών ἐκπονάδας σχολεῖα.

Διατί λησμονοῦμεν ὅτι «προδοσική»² εἶναι ἡ καταγωγὴ τοῦ μοναχισμοῦ; "Οπως ἔκεινος συνεδύασε ἔρημον και λεραποστολὴν προσφέρων εἰς τὸν Κύριον τοὺς μαθητὰς του και γενόμενος ὁ Πρόδρομος τῆς βασιλείας και τῆς νέας τάξεως τῶν πραγμάτων, οὗτω και ὁ ὁρθοδόξος μοναχὸς εἶναι μία «προδοσική» προσωπικότης προετοιμάζοντα τὴν ἔλευσιν τῆς Λευτέρας Παρουσίας τοῦ Ἡγαπημένου «Ἄδελφιδιον» του.

Διὰ νὰ ἐρευνηθῇ δημοσιεύεται νὰ προσφέργυμεν εἰς τὸν Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας και ἴδιαιτέρως εἰς τὸν Ιερόν Χρυσόστομον, ὁ δοποῖς ζει μίαν «ἀδυναμίαν», θὰ ηδυνάμεθα νὰ εἰπωμεν, εἰς τὰ πρόβληματα τῆς ἑξατερικῆς λεραποστολῆς, ὥστε ὁ λετορικὸς Παλλάδιος νὰ ἀποδίδῃ τὸ μαρτύριον του και εἰς τὸν φύδον τὸν δοποῖν ἐδημιούργησε ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης λεραποστολῆς ἐπιτυχίας, τὴν δοποῖαν εἰχε εἰς τὴν Κουκουσὸν τῆς Ἀρμενίας. "Ο μέγας αὐτὸς τῆς Ἐκκλησίας πατήρ ἐνδιεφέρετο

(1) εօντες εἶναι προσαγωγικὴν ἐτέρων, Ε.Π.Μ. τ. 3, σ. 533 G

(2) "Idem André Rétif, «Jean le Baptiste...» σ. 36, éd. Seuil, Paris 1950.

(3) «... ἐξήγειρε γὰρ καθάπερ ἐξ ὑπον τῆς τῆς ἀγνοίας πρὸς τὸν λόγον ἀκτίνα ἐκ πάσης περιχώρου τοὺς δγαν τεκαρωμένους τῇ ἀποτίσι· διὰ τοῦτο ἐγένοντο οἱ ἀδελφοκτόνοις και τὸ ἔτηρον ἀποφῆται». Παλ. Ε.Π.Μ. τ. 47, σελ. 73.

ΝΑΧΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗ

βεβαίως δι' ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν. Είναι, δπως γράφει ὁ Moulard, «apôtre au zèle universel»⁴. Ἀλλ' ὅλως ίδιαιτέρως ἐνδιεφέρετο διὰ τὰς ιεραποστολὰς τῆς Φοινίκης, τὴν «καλὴν γεωγίαν»⁵, ὅπως τὰς ὄνομάζει, τὰς ὅποιας ἰδούνει, ὀφεγανώνει, ἐνισχύει μὲν μοναχόν, βοηθεῖ ὑλικῶς καὶ ήθικῶς διὰ δώρων καὶ ἐπιστολῶν»⁶, «τάντα ποιῶν καὶ πραγματεύμενος, ὥστε ἐμπλῆσαι τὴν Φοινίκην γενναίων ἀνδρῶν». Θαυμάζει ἀπὸ τὴν ἔξοριαν τὸν πρεσβύτερον Νικόλαον, ἀνήκοντα πιθανῶς εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Κωνσταντινουπόλεως, ὅποις ἐνδιεφέρετο διὰ τὰς ιεραποστολὰς καὶ ὅποις μάλιστα ἐπιειλεῖ εἰς αὐτὰς καὶ μοναχούς· «διὰ ταῦτα σε θαυμάζοντες καὶ μακαρίζοντες οὐδὲν διαλιπτάνομεν, ὅτι καὶ πρότερον τοὺς μοναχοὺς ἔτεμμαζα...»⁷. Εἰς τινὰ δὲ Ἀγαπητὸν γράφει περὶ τοῦ ιεραποστολικοῦ ἔργου τοῦ πρεσβύτερον Ἐλπίδιον καὶ ἀναφέρει τὰ ἔξης: «πολλοὺς καὶ συνεχεῖς ἰδοῦταις ἰδρωσεν ὁ κύριος μον ὁ εὐλαβέστατος καὶ τιμιώτατος πρεσβύτερος Ἐλπίδος, τοὺς τὸ δρος οἰκοῦντας, τὸ Ἀμανὸν λέγω, σπουδάζων ἀπαλλάξαι τῆς κατεχούσης αὐτοὺς ἀσεβείας. Καὶ ἀπῆλλαξε, καὶ μετέμηκεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πλάνης, καὶ ἐκκλησίας ὄνκοδόμησε καὶ μοναστήρια συνεστήσατο»⁸. Εἰς ἔτερον δὲ πρεσβύτερον, Ρουφίνον δονομαζόμενον, γράφει διὰ τὰ «ἔνν Φοινίκη κακὰς καὶ διὰ τὴν «μανίαν τῶν Ἑλλήνων», διὰ τὴν ἀντίδρασιν δηλαδὴ τῶν εἰδωλολατρῶν ἐξ αἰτίας τῆς ὅποιας επολλοὶ τῶν μοναχῶν οἱ μὲν ἐπλήγησαν, οἱ δὲ ἀπέθανον»⁹. Συνεχίζεται λοιπὸν ἡ «καλλίστη οἰκοδομή»¹⁰, ἡ ἔξι. ιεραποστολή, νὰ στηρίζηται εἰς τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων μοναχῶν¹¹. Διὰ τοῦτο ἀφειρόνει ὀλόκληρον ἐπιστολὴν ὁ Χρυσόστομος, τὴν ὅποιαν ἐπιγράφει «εἰς τοὺς ἐν Φοινίκῃ πρεσβύτερος καὶ μονάζοντας τοὺς Ἐλληνας»¹².

Είναι δὲ ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ ἡνα θαυμάσιον κείμενον, τὸ ὅποιον θὰ πρέπη νὰ μελετήσῃ κάθε καρδιά η ὅποια φλογίζεται ἀπὸ τὰ ίδιαντα τῆς δρθ. ἔξι. ιεραποστολῆς. Ἐκεῖνο διμος τὸ χωρίον, τὸ ὅποιον είναι ἀποστολικὸν εἰς δύος ὑποστηρίζοντος ὅτι ὁ δρθ. μοναχισμὸς είναι ἔνος πρὸς τὴν ἔξι. ιεραποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας, είναι τὸ γραφόμενον ὑπὸ τοῦ Χρυσόστομον εἰς τὸν δραστήριον καὶ θεμονυγὸν ιεραποστολὸν τῆς Φοινίκης καὶ Ἀραβίας Κωνσταντίου. Ἀναφέρει ὁ «Ἄγιος Πατὴρ ὅτι «εὐφρόνια τινὰ μονάζοντα ἐγκεκλεισμένον» τὸν ἔπεισ τὸν ἔγκαταλείψη τὸ κελλίον τον καὶ νὰ ἀπέλθη εἰς τὴν ιεραποστολὴν τῆς Φοινίκης»¹³. Ο δὲ Θεοδώρητος Κόρον περὶ τοῦ ἱεροῦ Χρυσόστομον γράφει: «Μαθῶν δὲ τὴν Φοινίκην ἔτι περὶ τὰς τῶν δαμόνων τελετὰς μεμηνέναι, ἀσκητὰς μὲν ἡλιφ θειφ πυροπολουμένους συνέλεξε, νόμοις δὲ αὐτοὺς ὀπλίσας βασιλικοῖς, κατὰ τῶν εἰδωλικῶν ἐξέπεμψε τεμενῶν»¹⁴. Οὐδόλως δὲ πρέπει νὰ σκεφθῇ τις ὅτι μόνον ὁ ιερὸς Χρυσόστομος ἀμύνεται αὐτῆς τῆς πρὸς τὴν ἔξι. ιερα-

(4) Anat. Moulard, S. Jean Chrysostome, p. 382, Paris 1941.

(5) E.P.M. t. 52 σ. 638.

(6) E.P.M. t. 52 σ. 636—637.

(7) Βλέπε ἀνωτέρω σ. 637.

(8) E.P.M. t. 52 σ. 711.

(9) E.P.M. t. 52 σ. 685.

(10) E.P.M. t. 52 σ. 677.

(11) Εἰς τὴν ἴστοριαν τῶν Flieche et Martin διέπομεν καὶ ἀλλας πολλὰς περιπτώσεις μοναχῶν μαρτύρων, δύος π.χ. τῶν ἀγίων γυναικῶν τῆς Θεονίκης Ἀγάπης, Χιονίας, Ελονίης καὶ τῶν πέντε ἡ ἐπτὰ ἀφειρωμένων παρθένων αἱ ὅποιαι ἐμαρτύρουσαν κατὰ τῶν διωγμῶν τοῦ Γαλεοίου. Histoire de l' Eglise, τόμος 2, σ. 268.

(12) E.P.M. t. 52, σ. 676.

(13) E.P.M. t. 52, 733.

(14) E.P.M. 82, 1257.

ποστολὴν μοναχικῆς ἐργασίας, διότι καὶ οἱ μεγάλοι Πατέρες τοῦ δρθοδόξου μοναχισμοῦ 'Αντόνιος καὶ Ἰλαρίων ἀναπτύσσουν μεγάλην ιεραποστολικὴν δρᾶσιν, (eils convertirent un grand nombre de païens)»¹⁵, τῆς ὅποιας καρπὸς πολύτιμος είναι τὸ πλήθος τῶν μαθητῶν των.

'Αμέτοχος δὲν μένει εἰς τὰ ιεραποστολικὰ προβλήματα τοῦ καιροῦ του καὶ ὁ κατ' ἔξοχὴν διαμορφωτής τοῦ δρθοδόξου μοναχισμοῦ, ὁ Μ. Βασιλειος, ὁ ὅποιος ἐνδιαφέρεται πολὺ διὰ τὴν ἔξεργεσιν καὶ ἀποστολὴν κληρικῶν εἰς τὴν Ἀρμενίαν, «εὐλαβῶν καὶ συνετῶν καὶ τῆς γλώσσης ἐμπειρῶν καὶ τὰ λοιπὰ ίδιωματα τοῦ ἔθνους ἐπισταμένων»¹⁶.

Ἐπειτα ἀπὸ ὅλα τὰ ἀναφερθέντα χωρία δυσκόλως θὰ ὑπεστήσῃς τις ὅτι δύναται ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ δημιουργήσῃ ἔξωτεροικὴν ιεραποστολὴν χωρὶς προηγουμένως νὰ ἐνδιαφερθῇ διὰ τὴν ἀναγέννησιν καὶ ἀναδιογύρνωσιν τοῦ μοναχισμοῦ. Θὰ ἀντέπη τις ὅτι τὸ θέμα τῆς ἔξι. ιεραποστολῆς είναι θέμα ταχύτητος, λόγῳ τῶν εἰς τὰς ὑποψηφίας πρὸς ιεραποστολὴν χώρας ἐπικρατουσῶν πολιτικῶν καὶ οἰκονομικῶν συνθηκῶν. Τοῦτο είναι δρθόν. "Αλλωστε ὁ ὑπογραφόμενος εἰς προηγούμενα τεύχη τοῦ «Πορευθέντες» αὐτὸν ὑπεστήσῃς. 'Αλλὰ ἡ ἔξι. ιεραποστολή, η ὅποια θὰ ἀγνοήσῃ τὰς ὑποθέσεις μοναχικὰς αὐτῆς, είναι καταδικασμένη, ἀν δὲν ἀποτύχῃ, τούλαχιστον νὰ φυιοζωήσῃ. "Ας μὴ λημονώμεν τὴν προσφορὰν τοῦ μοναχισμοῦ εἰς τὴν ἔξι. ιεραποστολὴν. "Αν ἐγνώσισεν ἡ Εδρώπη τὸν Χριστιανισμόν, τὸν ἐγνώσισεν χάρις εἰς ἑνα Ελοναῖον, τὸν διάδοχον του Ποθεινὸν καὶ χάρις εἰς τὴν πολυάριθμον ἀποστολὴν τῆς ἐκκλησίας τῆς Σμύνης, η ὅποια «ἀπέστειλεν Ἀποστόλους εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν», ὅπως χαρακτηριστικῶς γράφει ὁ VI. Guettée¹⁷. "Αν ἡνησκεν ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὴν Λιθουανίαν, ὀφείλεται καὶ εἰς τοὺς ἐννέα μοναχούς τοῦ Μεγάλου Παχαμίου. Πολλὰ λέγον τὰ ὄντα ματα τὸν Κωνσταντίου, Νικολάου, Γεροντίου, Ἀλφίου, Σιμεωνος, Λιογένους, Μάρη.

Αὐτὸς είναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὅποιον ὁ Ναρσῆς, αὐτὸς ὁ μεγάλος ἀναμορφωτής τῆς 'Αρμενίκης 'Ἐκκλησίας, στηρίζει διάλκληρον τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ιεραποστολικοῦ ἔργου του εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν μοναστηρίων¹⁸. Τί δὲ νὰ ἀναφέρωμεν διὰ τὴν προσφορὰν τοῦ μοναχοῦ Μεσρῶπ εἰς τὴν θηρσκευτικὴν καὶ φιλολογικὴν ἀναγέννησιν τῆς πατρίδος του; Πόσα θὰ ἡδύναντο νὰ γραφοῦν καὶ διὰ τὸν μοναχὸν Μωσῆσην, τὸν κατ' ἔξοχὴν ιεραποστολὸν τῆς φυλῆς τῶν Σαρακηνῶν¹⁹; Παραλείπομεν τοὺς δύο ἀδελφοὺς τῆς Θεοσαλονίκης, τὸν Κύριλλον καὶ Μεθόδιον, διότι θὰ ἔχοιεις τοι δι' αὐτῶν καὶ μόνον πολλὰ ἀριθμα.

Καὶ εἰς τὴν Δόσιν ἀκολουθεῖται ἡ ίδια γοαμη. Π.χ. δὲν "Ἄγιος Μαρτῖνος δὲν είναι μόνον ὁ εἰσηγητής τοῦ μοναχισμοῦ εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀλλὰ καὶ ὁ πλέον «θραστήριος καὶ ἐνεργητικὸς ιεραποστολος»²⁰. 'Ο Μεγάλος Πάπας, Γεργό-

(15) Βλέπε Hieron, Vit. S. Hilaryonis, 14, παρὰ VI. Guettée, Histoire de l' Eglise, t. 2 σ. 358, Paris

(16) Πρὸς Stanislas Giet, «Des idées et l' Action sociales de S. Basile» σ. 364, Paris 1941.

(17) Vlad Guettée, Histoire de l' Eglise t. 1, σ. 400 Paris.

(18) Flieche et Martin: Histoire de l' Eglise, t. 3, σ. 491, Paris 1936.

(19) "Ἐνθ. ἀνωτ. 3, 496. Πρὸς Bernard du Vaulx, Les missions: leur Histoire. p. 18, Libr. Arib Fayard, Paris 1960.

(20) F. et M. 3, 502.

φιος δέ Μέγας, συγχροτεῖ μεγάλην ιεραποστολικήν ἀποστολὴν πρὸς τοὺς Ἀγγλοσάξωνας, ἀποτελουμένην ἀπὸ τεσσαράκοντα μοναχὸν ὑπὸ τὴν προσωπικὴν ἡγεσίαν τοῦ ἡγούμενου τῶν, ἡ ὁποίᾳ ἀποστολὴ ὡς πρῶτον καὶ κύριον ἔργον ἀναλαμβάνει τὴν ἰδρυσιν μοναστηρίων²¹.

Εἶναι λοιπὸν δός πράγματα συνυφασμένα καὶ ἡνωμένα δὲ ὅφθοδοξος μοναχισμὸς καὶ ἔξωτερικὴ ιεραποστολὴ. Αὗτὴ δὲ ἡ ἔνωσις δὲν ὑπῆρχε μόνον εἰς τὴν πρώτην ἐποχὴν ἥτις εἰς τὴν Βυζαντινὴν τοιαύτην, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Βυζαντίου διετηρήθη ἀπὸ τὴν Ρωσίαν Ἐκκλησίαν. «Ολὸν τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν των αἱ ἔξωτερικαὶ ιεραποστολαὶ τῆς Ρωσίας τὰ φεύγοντα κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν εθεοπαράδοτον τάξιν τῶν μοναχῶν²². Διὰ τοῦτο καὶ σήμερον πρέπει ἀφ' ἑνὸς μὲν ν' ἀνθήσουν τὰ μοναστήρια, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ γίνη προσπάθεια νὰ ίδρυθοῦν μοναχικὰ φυτώρια εἰς τὰς χώρας τῆς ιεραποστολῆς. Τοῦτο πρέπει νὰ γίνη καὶ διὰ τοὺς ἔξης λόγους:

1. Διότι ἡ ὅφθοδοξος ἔξωτερικὴ ιεραποστολὴ πρέπει νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ οὔτε κατὰ μίαν κεραίαν ἀπὸ τὴν γραμμὴν τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸν δὲ ὅποιον ἔχαμε δὲ Χρυσόστομος ἰδρύων μοναστήρια εἰς τὴν Φοινίκην πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ σήμερον ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξην ἔξωτερικὴν ιεραποστολὴν. Θά σκεφθοῦν τοσὶ τινὲς διὰ σήμερον ἔχομεν μεγάλας ἀνάγκας ἔσωτερων, αἱ ιεραὶ μοναὶ εὑρίσκονται πρὸ δυσκόλων προβλημάτων, καὶ πῶς θὰ ἐκκινήσωμεν διὰ νὰ δημιουργήσωμεν ἀλλαχοῦ ἑστίας μοναχικῆς ζωῆς καὶ πολιτείας; Ὁρθὸν τὸ ἐπιχείρημα, ἀλλ' ἂς ἀναλογισθῶμεν διὰ κατὰ τὴν Χρυσόστομοκαὶ ἐποχὴν ὑπῆρχον πολλαὶ καὶ ποικίλαι ἀνάγκαι εἰς τὸ ἔσωτερον τοῦ Βυζαντίου, δῆμος αὐτὸν δὲν ἡμπόδισε τὴν πραγματοποίησιν μᾶς μεγάλης ἀληθῶς ιεραποστολικῆς ἔκστρατείας.

2. Η ἐμφύτευσις τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ γίνεται εἰς δῆλους τοὺς τομεῖς τοῦ ἔργου της. «Ολοὶ γνωρίζομεν διὰ δὲν ἡμποροῦμεν νὰ δημιουργήσωμεν μίαν Χριστιανικὴν κοινότητα ἐὰν δὲν ἐγκαταστήσωμεν ιερατεῖον καὶ ἐὰν δὲν φροντίσωμεν διὰ τὴν μυστηριακὴν καὶ ἀγιαστικὴν ζωὴν τῶν μελῶν τῆς κοινότητος. Ἐὰν δηλαδὴ τοὺς προσφέρουμεν μόνον διακόνους, ἢ μόνον τὰ τρία ἀπὸ τὰ ἑπτά μυστήρια, δὲν τοὺς προσφέρομεν Ὁρθόδοξιαν. Τοιουτοῦρπόως ἐὰν δὲν τοὺς παρουσιάσωμεν μοναχισμόν, δὲν τοὺς προσβάλλομεν τὴν πληρότητα τῆς Ἐκκλησίας, τὴν Ἐκκλησίαν εἰς δῆλην τῆς τὴν μοφήν, διότι, διὰ νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴν φράσιν τοῦ π. Meyendorff, «διὰ τοῦ προφητικοῦ του χαρακτῆρος δο μοναχισμὸς καθίσταται ὑπένθυνος δῆλως ιδιαιτέρως διὰ τὴν σωτηρίαν διολοκλήσου τῆς Ἐκκλησίας καὶ δῆλον διὰ τὴν προσωπικὴν σωτηρίαν τῶν μοναχῶν²³. Ἡ Ἐκκλησία λοιπόν, δῆλον πηγαίνει, πηγαίνει δῆλη μαζί. Οἱ Ὁρθόδοξοι μοναχοὶ δὲν θὰ ὑπάγονται ὡς δοκητικοὶ οὔτε ὡς «πρῶτοι μεταξὺ πολλῶν», ἀλλὰ ὡς τὸ ἀπαραίτητον μέρος τῆς δῆλης Ἐκκλησίας.

(21) Bernad du Vaulx, ἐνθ. ἀν. σ. 23, Paris 1960.

(22) 'Ο καθηγ. Evdokimov εἰς τὸ κλασσικὸν ἔργον του «L' Orthodoxye» ἀναφέρει τὰ ἔξης: «Ἄφοῦ κατέτησαν τὴν ἀπέραντον ἔκτασιν τῆς Ρωσίας οἱ Ρώσοι Ιεραποστόλοι, ἥλθον εἰς τὴν Κίναν, τὴν Κορέαν, τὴν Ιαπωνίαν, τὴν Ἀλάσκαν, τὰς Ἰνδίας». σ. 166. Delachaux et Niestlé, Suisse, 1959.

(23) J. Meyendorff, S. Gregoire Palamas, p. 122: éd. Seuil, France. 'Ο ίδιος ἀναφέρει καὶ τὰ ἔξης: «Οἱ μοναχοὶ ἡμποροῦν νὰ πάζουν μεγάλους ὄρλους εἰς τὴν διάδοσιν τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως». Καὶ ἀλλαχοῦ: «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀνεγνώσαι εἰς τοὺς μοναχὸν τοὺς αὐθεντικοὺς τῆς κήρυκας» μν. ἔργ. σ. 17.

Εἶναι λανθασμένη ἡ δύοψις ἡ ὁποίᾳ ὑποστηρίζει διὰ οἱ μοναχοὶ πρέπει μόνον νὰ ἐνδιαφέρουνται διὰ τὰ προβλήματα τῆς μονῆς των ἄνευ οὐδεμάτας συμμετοχῆς εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ Θεολογικὴν ζωὴν, διότι πάντοτε, τούλαχιστον εἰς τὴν Ὁρθόδοξην Ἐκκλησίαν, ὑπῆρξεν οἱ φορεῖς καὶ ἔμητνευταὶ τῆς δρθοδόξου παραδόσεως καὶ τῆς δρθοδόξου πνευματικότητος.

Πῶς οἱ Ὁρθόδοξοι τῆς Οὐγκάντας καὶ τῆς Κέννας θὰ διδαχθοῦν τὸ κεφάλαιον τοῦ μοναχισμοῦ χωρὶς νὰ τὸ ἔχουν ίδῃ καὶ νὰ τὸ ἔχουν γνωρίσῃ; Πῶς θὰ ἐννοήσουν τὸν νηπικούς, πῶς θὰ ξήσουν τὸν ἀγῶνα τῆς ἀσκήσεως, τῆς νηστείας, τῆς ἐγκαραίειας²⁴. Πῶς θὰ διδαχθοῦν τὴν πνευματικὴν τέχνην, ἡ ὁποίᾳ θὰ τοὺς δώσῃ τὰς νίκας εἰς τοὺς ἀφάτους πολέμους, χωρὶς νὰ συνοδεύονται αἱ ιεραποστολαὶ ἀπὸ μικράς, ἀλλὰ ἀγίας πνευματικὰς ἀδελφότητας; 'Εὰν ἀφαιρέσουμεν αὐτὸὺς τοὺς πνευματικοὺς θησαυρούς, δὲν γνωρίζω πῶς θὰ ἡδυνάμεθα νὰ διδάξωμεν καὶ νὰ θερμάνωμεν τὰς ψυχάς των. 'Αφαιρέσατε ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξην τὸν Μάξιμον τὸν 'Ομολογητὴν καὶ προθάλλετε απότιν δρθοδόξου πνευματικότητα.

Καὶ ἔπειτα αἱ ψυχαὶ τῶν χωρῶν αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ ἔχουν τὴν κλήσιν καὶ τὴν κλίσιν διὰ νὰ μονάσουν, τὶ θὰ ἔπειτε νὰ κάνουν; Θὰ πρέπῃ νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς χώρας των ἢ νὰ ἀφηθοῦν τὴν μοναχικὴν στροφὴν τῆς ψυχῆς των ἢ νὰ διοργανωθοῦν εἰς μοναχικὰς ἀδελφότητας ἀπὸ μὴ μοναχούς. Θὰ ὑποστηρίξουν βεβαίως τινὲς διὰ ἀρχαία 'Ἐκκλησία δὲν είχε μοναχισμόν. Βεβαίως, ἀλλὰ τοῦτο, ἔπειδη ἡτο διόλωλης ή 'Ἐκκλησία μέσα εἰς τὰ σύνορα τῆς μοναχικῆς πνευματικότητος²⁵. Εἶναι γεγονὸς διὰ δὲν είχε διοργανωμένον μοναχισμόν, δῆμος ἀργότερα κατὰ τὸν τρίτον αἰώνα, δῆμος δῆλη κατὰ κανόνα τὴν πτωχείαν καὶ ἀκτημούνην καὶ τὰς ἀλλας ἀφετάς τῆς μοναχικῆς ζωῆς. Αἱ μικραὶ κοινότητες τῶν πιστῶν ήσαν ισχυρῶς διαποιησμέναι, δῆμος γράφει ὁ Louis Deguise, ἀπὸ τὸ μοναχικὸν πνεύμα πολὺ ἀπὸ τὸ γράμμα.²⁶

3. Διότι ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ δὲν εἶναι τόσον περίπλοκος διὰ τὴν ιεραποστολικὴν δρᾶσιν, δύσον τῶν λοιπῶν ιεραποστόλων. Πῶς π.χ. δὲ ἔγγαμος ιεραπόστολος θὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν οἰκογένειάν του διὰ τρεῖς ἡ τέσσαρας μῆνας, διὰ νὰ κάμῃ τὴν ιεραποστολικὴν περιοδείαν; 'Εὰν δὲ ιεραποστολικὸς σταθμὸς είναι ἀπομεμαχυσμένος ἀπὸ τὰς πόλεις, πῶς θὰ λέσῃ τὸ πρόβλημα τῆς μορφώσεως τῶν παιδιῶν του; Καὶ ἐὰν ἔνα ἀπὸ τὰ παιδιά του διὰ λόγους κλιματολογικούς

(24) 'Ο ιεραπόστολος δὲν θὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν ιεραποστολὴν διὰ νὰ ξήσῃ μία φιλελευθερωτέραν ζωὴν, δῆμος πολλαῖς αὐτὸν συμβαίνει, ἀλλὰ καὶ ἀκέει ταῦτα ἑστίν ξεῖν, διὰ νῦν ξεῖς, τὴν νηστείαν, τὰς ἀγούσινας, τὴν ἀλλην φιλοσοφίαν λέγει δὲ οἰδης Χρυσόστομος. E.P.M. τ. 52 σ. 639.

(25) Πιλ. 'Αρχ. Ν. Χ.: «'Ορθόδοξος μοναχισμὸς καὶ οὐγγρονός χόρμος» ἐν «Γόηγ. Παλαιᾶς» έτ. 44ον, τεῦχ. 522—523, σελ. 321—322, Θεσσαλονίκη, Νοεμβρ. — Δεκεμβρ. 1961.

(26) Le message des moines à notre temps, Libr. Arth. Fayard, σ. 371. Πιλ. : καὶ L. Bouyer, La vie de S. Antoine σ. 12 καὶ ἔξ. 'Επίσης εἰς τὴν Ιστορίαν τῶν Fliche (A) Martin (V) ἀναφέρεται διὰ τὴν μοναχικῆς ζωῆς τῶν πρώτων χριστιανῶν ἡτο επειούνδιον τῆς μοναχικῆς (τ. 2, 389), ἡ ὁποίᾳ μοναχικὴ ζωὴ αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἦτο εμπορφός μῆλη, ἀλλ' δῆμος ὑπάρχουσα τ. 3 σ. 303, Paris 1936. Καὶ δὲ P. de Labriolle γράφει διὰ τὸ περιφημος «Άγιος 'Αντώνιος» ὑπῆρξεν δὲ πρῶτος ἐργμήτης τῆς Αιγύπτουν ὑπῆρξεν ἀσκηταὶ καὶ πρὸ αὐτοῦ μέσος εἰς τὴν ζητηματικήν της κήρυκας μν. έργ. σ. 17.

καλύνεται νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν ἱεραποστολήν, τότε πῶς θὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ ζῆτημα; Θὰ θυσιάσῃ τὸ παιδί του, δπως ὁ μοναχὸς θὰ θυσιάσῃ τὴν ζωὴν του, καὶ ἔχει δικαίωμα νὰ τὸ κάμῃ αὐτό;

Καὶ διὰ λόγους λοιπὸν ἱεραποστολικῆς τακτικῆς πρέπει αἱ ἱεραποστολαὶ νὰ πλαισιώνωνται καὶ ἀπὸ μοναχούς. Ἀναμφισθήτητος ἔχουν τὴν θέσιν των καὶ οἱ ἔγγαμοι ἱεραπόστολοι διὰ πολλοὺς λόγους καὶ κυρίως διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν εἰς τὰς χώρας αὐτᾶς ἀτμόσφαιραν. Εἶναι γνωστὰ τὰ προσβλήματα τὰ δποῖα ἀντιμετωπίζει η καθολικὴ Ἐκκλησία λόγῳ τῆς διοκητηρικῆς ἀγαμίας τῶν ἱεραποστόλων της. Ἀντιμετωπίζει δὲ τόσας δυσχερείας καὶ τόσα ζητήματα, ὥστε οἱ Ἀφρικανοὶ ἐπίσκοποι ἔξητησαν νὰ συζητηθῇ τὸ πρόβλημα τοῦ γάμου τῶν ἱεραποστόλων εἰς τὴν προσεκτή Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ. Η Ὁρθοδοξία λοιπόν, ὡς πληρότης, θὰ ὑπάγῃ μὲ δὲν τὸ πλήρωμα της. Οἱ Ὁρθόδοξοι μοναχοὶ θὰ ὑπάγουν ὡς μοναχοὶ—ἱεραπόστολοι καὶ δχι ὡς ἱεραπόστολοι—μοναχοὶ. Διὰ τοῦτο δὲν θὰ ἀκούσουν αὐτὰ τὰ δποῖα ἐλεγεῖ ἔνας ἰδουνίστης εἰς ἔνα ἑτερόδοξον ἱεραπόστολον: «Ἐρχεσθεὶς νὰ κάμετε πνευματικὴν ἐργασίαν καὶ δαπανᾶτε τὰ 8)10 πῶν δυνάμεων σας διὰ τὰ ὑλικά».²⁷

4. Ἀλλος σοβαρώτατος λόγος, διὰ τὸν δποῖον πρέπει νὰ συνδεθῇ η δρθόδοξη ἔξιτεροικὴ ἱεραποστολὴ μὲ τὴν μοναχικὴν κίνησιν, εἶναι τὸ γεγονός διὰ τὸ ἱεραποστολικὸν ἔργον δὲν κατευθύνεται εἰς χώρας ἀνεπτυγμένας βιομηχανικῶς καὶ τεχνικῶς, εἰς μεγάλα ἀστικά κέντρα, δπως π.χ. εἰς τὴν Ἀμερικήν, ἀλλὰ εἰς χώρας κατ' ἔξοχὴν γεωργικάς καὶ τεχνικῶς καὶ οἰκονομικῶς ὑπαναπτύκτους. Η ψυχολογία δημοσίας καὶ η νοστροπία τῶν κατοίκων τῶν γεωργικῶν περιοχῶν εἶναι διάφορος τῆς τῶν μεγάλων βιομηχανικῶν κέντρων²⁸. Ο ἔχχοιστιανισμὸς δὲ αὐτῆς τῆς γεωργικῆς νοστροπίας ἐπιτυγχάνεται καλύτερον διὰ τῆς δημιουργίας καὶ ἀνθήσεως μοναστηρίων καὶ ἐρημητηρίων. Ἀλλωστε αὐτὸς ἡτο καὶ δὲρπος δὲ δποῖος είχε ἐφαρμοσθῆ καὶ ἀπὸ τὴν πρώτην Ἐκκλησίαν διὰ τὸν ἔχχοιστιανισμὸν τῆς ὑπαίθρου²⁹.

Καὶ τὰ δάρδαρα μεσαιωνικὰ φύλα τὰ δποῖα κατέκλυσαν τὴν Εὐρώπην θὰ ἔξηκολούνθουν νὰ ενέρσουνται εἰς τὴν αὐτὴν δαρδαρότητα, παρὰ τὰ ἀκμάζοντα χριστιανικά κέντρα τῆς Δύσεως, ἐὰν δὲν ίδρυντο αἱ πολυάριθμοι μοναὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ισως αὐτὸς εἶναι δὲ λόγος διὰ πὸν δποῖον καθυστερεῖ καὶ δὲ ἐπανεναγγελισμὸς τῆς γεωργικῆς Ἐλλάδος, η ἔγκληματικὴ προδοσία καὶ παραμέλησις τῶν ἱερῶν μονῶν τῆς πατρίδος μας. Ο Θεοδώρητος ἀναφέρει κατί τὸ πολὺ χαρακτηριστικὸν. Λέγει δηλαδὴ διὰ, ἐνῷ η μεγάλη πόλις τῆς Μεσοποταμίας Kaskar ἡτο εἰδωλολατρική, η γειτονικὴ ἐπαρχία ἡτο ἐνγγελισμένη, ἐπειδὴ ἡτο κατεσπαρμένη μονῶν καὶ ἐρημητηρίων³⁰.

Ἐχει λοιπὸν καὶ ἱεραποστολικὴν αἵτιαν η Ἰδρυσίας τῶν μοναστηρίων εἰς τὴν ὑπαίθρον χώραν, διότι συμβάλλουν

(27) Mv. ἔργ. Le message... σ. 367.

(28) «Η διάδοσις τοῦ Χριστιανοῦ δὲν ήδοντα νὰ πάρῃ τὴν ίδιαν μορφὴν μέσα εἰς τὰς πόλεις δπως εἰς τὰ βάθη τῆς ὑπαίθρου». Mv. ἔργ. F. et M., Hist. Egl. τ. 3 σ. 503.

(29) Ἐνθ. ἀνωτ. τ. 2 σ. 482.

(30) Ἐνθ. ἀνωτ.

μεγάλως εἰς τὴν πνευματικὴν πρόσοδον καὶ ἀκμήν της. Διὰ τοῦτο, ἐφ' δοσοὶ δὲ μάντικεμενικὸς σκοπὸς τῆς ἱεραποστολῆς εἶναι αὐτὴν τὴν στιγμὴν η Ἀφρική, η δποῖα ως γνωστὸν εἶναι ἡπειρος κυρίως γεωργική, εἶναι δρόθὸν καὶ καθῆκον δὲν μας νὰ φιθῇ τὸ δάρος τῆς ἱεραποστολικῆς εὐθύνης εἰς τὴν ἀναγέννησιν καὶ μάναδόφωσιν τοῦ εἰς ακατάστασιν παρακμῆς ενδισκομένου μοναχισμοῦ τῆς πατρίδος μας. Εὐθυχῶς δὲ αἱ ἀλήθειαι αὐται ἔχουν γίνει μέλημα καὶ φροντὶς τῶν ὑπευθύνων, ως δύναται τις εὐχαριστῶς νὰ διαπιστώσῃ ἀναγνώσκων τὴν ἔκθεσιν τοῦ π. Ἀναστασίου Γιαννουλάτου εἰς τὸ «Πορευθέντες»³¹.

5. Αἱ μοναὶ εἶναι διαρατίητοι εἰς τὰς ἱεραποστολὰς καὶ διὰ νὰ συνοδεύουν τὴν ἱεραποστολικὴν ἐργασίαν διὰ τῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ προσευχῶν των. «Οχι διὰ νὰ ἀναλάβουν εἰδικοὺς ἱεραποστολικοὺς τομεῖς, ἀλλὰ διὰ νὰ προσεύχωνται καὶ μόνον δι' αὐτό. Κάτι έγνωσίους οἱ Ρωσσοὶ μοναχοὶ ἱεραποστολοὶ, διαν ἀδημιούργουν τὴν χριστιανικὴν κοινωνίητα πέριξ τῆς μοναχικῆς ἑστίας»³².

Πόσα δὲν δύνανται νὰ προσφέρουν αἱ ἱεραὶ Μοναὶ καὶ εἰς τὸν λειτουργικὸν τομέα; Είναι πρόγματι δινυπολόγιστος η προσφορὰ τῶν Ὁρθόδοξων μοναστηρίων εἰς τὴν Ὁρθόδοξην Λειτουργίαν καὶ εἰς τὴν Ὁρθόδοξην λειτουργικὴν εὐσέβειαν καὶ ζωὴν³³.

Χαρακτηριστικὴ εἶναι η φράσις ποὺ ἐλέχθη διὰ τὴν Ἀγίαν Θηρεσίαν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας: «Ἐκαμε, λέγει, τόσους χριστιανοὺς μὲ τὰς ἐν τῷ κελλίῳ προσευχάς της δοσους δὲν ἔκαμε δ 'Αγιος Ἰγνάτιος Λούγιόλα μὲ τὰς ἱεραποστολικάς του περιοδείας»³⁴.

Ωραίοτατον εἶναι αὐτὸς τὸ δποῖον εἴπε κάποτε διὰ μεγάλος μυτικιστής Γκάντι. ετὸ ρόδον δὲν δημιεῖ, μόνον εὐχαριστεῖται νὰ οκορπίζῃ γύψῳ του τὴν μυωδιά του, ώστε καὶ ἐὰν ἔνας τυφλὸς τὸ πλησιάσῃ καὶ δὲν τὸ ίδῃ, θὰ αἰσθανθῇ τὴν εὐωδίαν του καὶ τὸ ἀρωμά του. Καὶ δὲ δρθόδοξος μοναχὸς καὶ μόνον μὲ τὴν παρουσίαν του πολλάκις θὰ ἀρωματίσῃ τὰς ψυχάς καὶ θὰ τὰς δηγήσῃ εἰς τὰς πατηκάς ἀγκάλας τῶν πολλῶν μονῶν τῆς οὐδρανίου μακαριότητος.

Ο δρθόδοξος μοναχὸς θὰ εἶναι πολλάκις σιωπηλός. Η μαρτυρία του λοιπὸν θὰ εἶναι ἔνα δουσθὸν κήρυγμα. Δὲν θὰ μαρτυρῇ περὶ τῆς δασιλείας τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ θὰ εἶναι δὲ ίδιος ἔσχατολογικὸς μάρτυς αὐτῆς τῆς δασιλείας. Τὸ μεγάλο του ίδιον θὰ εἶναι νὰ παρουσιάσῃ αὐτὸς ποὺ εἶναι.

**Αρχιμ. NEKTARIOΣ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗΣ
Τεροκήρως Ι. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης*

(31) Ιδε: Πορευθ., τεῦχ. 8ον, σ. 11, 'Οκτ—Δεκεμβ. 1960.

(32) Αὐτὸς συνέδαινε δχι μόνον εἰς τὴν Ρωσίαν ἀλλὰ εἰς τὰς ἄλλας χώρας τῆς ἱεραποστολῆς π.χ. εἰς τὴν Κίναν κλπ. Ιδε: Mv. έργ. P. Evd. 'L' orths σ. 167, 168.

(33) Ιδε: Jean Meyendorff, ἐν. ἀν. σ. 17, ἑδ. Seuil, Paris 1959.

(34) Η Ἅγια Θηρεσία, η δποῖα ἀνεκτηρύχη προστάτις τῶν καθολικῶν ἱεραποστόλων, παρὰ τὸ δτι οὐδέποτε ἀνεμείχθη εἰς ἱεραποστολάς, ἀλλὰ μόνον διὰ τὰς φλογεράς προσευχάς της τὰς ἀφειρωμένας εἰς τὰς ἱεραποστολικὰ προβλήματα, εἶναι Καρμελῆτης μοναχή. Ο δὲ Ἰγνάτιος Λούγιόλα εἶναι δὲ ίδιοτετα τῶν Ἱησουντών, τοῦ μεγαλυτέρουν ἱεραποστολικοῦ τάγματος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

- «Ἐπείνασα γι' ἀγάπη. ἀλήθειο, φωμί, μᾶς λέγει ὁ Κύριος πίσω ἀπὸ τὸ παραπομένο αὐτὸν βλέμμα, ποὺ καθορφτίζει χιλιάδες ἄλλα βλέμματα, καὶ οὐκ ἔδωκατέ μοι φαγεῖν. Ἐδίψησα «τὸ ὑδωρ τὸ ζῶν» καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με. Ξένος ἦμην μέσα στὸν κόσμο ἥ καὶ στὴ χώρα σας ἀκόμα, διαν σπούδαζα, καὶ οὐ συνηγάγετέ με. Γυμνὸς ἀπὸ φοῦχα, ἀλλὰ κι' ἀπὸ πίσιν κι' ἐλπίδι καὶ οὐ περιεβάλετέ με. Ἀσθενῆς καὶ ἐν φυλακῇ παραλειμμένος ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς πιὸ φρικῆς πλάγης καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με.
- Κύριε, πότε σὲ εἴδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; Ἄμην λέγω ἡμῖν ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐν τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε».

(Κατὰ Ματθαίου κε' 42 - 45)

Εἰς τὴν δραστηριότητα τοῦ Διορθοδόξου Ιεραποστολικοῦ Κέντρου δύναται νὰ μετάσχῃ πᾶς Ὁρθόδοξος, ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ νὰ βοηθήσῃ τὴν Ἑξωτερικήν Ιεραποστολήν, ὡς «συμπαραστάτης ἥ ὡς ἀμεσος «συνεργάτης».

Oι Συμπαραστάται μετέχουν εἰς τὴν δῆλην προσπάθειαν ὡς ἔχῆς :

α) «Ἔχουν ἕργον τῶν νὰ προσεύχωνται διὰ τὴν Ἑξωτερικήν Ιεραποστολήν. Διὰ νὰ γνωρίζουν ἐκάστοτε τὰ συγκεκριμένα προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζονται, τοὺς στέλλεται εἰδικὸν δελτίον προσευχῆς.

β) Συνεισφέρουν, τρις τοῦ ἔτους, κατά τὴν Κυριακήν τῆς Ὁρθοδοξίας, τὴν ἑορτήν τῆς Πεντηκοστῆς καὶ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τὴν συνδροιήν των, τὴν ὅποιαν καθορίζουν ἐκ τῶν προτέρων ἐλεύθερως.

γ) Λαμβάνουν τὸ «Πορευθέντες» καὶ φροντίζουν διὰ τὴν διάδοσίν του καὶ γενικώτερον τῶν ιδεῶν του εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν εὐρυτέρους κύκλους.

Οσοι ἐνδιαφέρονται διὰ νὰ βοηθήσουν ὡς «Συνεργάται» ἢ «Συμπαραστάται» παρακαλοῦνται νὰ ἀπευθυνθοῦν εἰς τὸ Γεν. Ὑπεύθυνον τοῦ Κέντρου: Διάκονος Ἀναστάσιος Γ. Γιαννουλάτον, Ἀκαδημίας 41 — Ἀθῆραι.

Σκοπός του είναι :

- α) Ἡ ἀνάζωπύρωσις τοῦ ιεραποστολικοῦ φρονήματος εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.
- β) Ἡ μελέτη τῶν θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν προβλημάτων τῆς Ιεραποστολικῆς Κινήσεως.
- γ) Ἡ προετοιμασία τῶν πρώτων ὁμάδων ιεραποστόλων.
- δ) Ἡ βοήθεια τῶν Ὁρθοδόξων εἰς Οὐγκάνταν, Κένυαν, Κορέαν, Ἀλάσκαν.
- ε) Ἡ συμπαράστασις εἰς τοὺς ιδιογενεῖς ποὺ σπουδάζουν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Συνεργάται τοῦ Κέντρου είναι δοσοὶ ἐπιβυμοῦν νὰ ἐργασθοῦν ἀμεσώτερον εἰς τὸν τομέα τῆς Ιεραποστολῆς, εἴτε εἰς τὴν πρότην γραμμήν εἴτε εἰς τὸ ἐπιτελείον τῶν μετόπισθεν. Οἱ «συνεργάται» μετέχουν εἰς τὴν κίνησιν τοῦ Κέντρου διπλώς καὶ οἱ «συμπαραστάται» καὶ ἐπιπροσθέτως:

δ) Παρακολουθοῦν τὰς εἰδικάς, ἐπιστημονικάς καὶ πνευματικάς εὐκατείρας τὰς ὅποιας δργανώνει τὸ Κέντρον.

ε) Οἱ εύρισκόμενοι εἰς Ἀθήνας προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των εἰς τὰ διάφορα τμήματα τοῦ Κέντρου, οἱ διαμένοντες εἰς δῆλας πόλεις εύρισκονται εἰς ἐπαφήν μὲ αὐτὸ δι' ἀλληλογραφίας καὶ προσπαθοῦν νὰ μεταφέρουν εἰς τὴν πόλιν των τὰ ἐκάστοτε συνθήματά του.

σ) Μετέχουν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ «Πορευθέντες» καὶ λαμβάνουν τὰς εἰδικάς πολυγραφημένας μελέτας τὰς ὅποιας ἐκδίδεται.

ζ) Οἱ εύρισκόμενοι εἰς τὴν πρώτην γραμμήν ἀπευθύνονται εἰς τὸ Κέντρον διὰ κάθε δυνατήν ἔξυπηρέτησιν.

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

Γραφεία: Ἀκαδημίας 41, Ἀθῆραι (1) Τηλ. 615-844.
 *Υπεύθυνος κατὰ τὸν ώμον : Διάκονος Ἀναστάσιος Γ.
 Γιαννουλάτος.
 *Εμβάσματα : Λαζαρούπολη Κοντογιώργη.
 *Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Δημήτριος Ἡλιάδης,
 Φωκίδης 15 — Ἀθῆραι (6).

Ελληνικὴ ἔκδοσις: Ἐτησία Συνδρομή Δρ. 15.
 Τιμὴ φύλλου 3.
 *Αγγλικὴ ἔκδοσις \$ 1.
 Γίνονται δεκταὶ συνδρομαὶ ἐνισχύσεως τῆς προσπαθείας.
 Διὰ τὰ ἐντοπόγραφα ἀδόρα ειθύνονται οἱ συντάκται των.
 *Επιτρέπεται πᾶσα ἀναδημοσίευσις.